

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusiose ir i Austriją 2½ auks.

i Ameriką ir i kitas svetimas

žemes 4 auks.

i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per

pusę puslapio 60 feningų.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Po valdžios sparnu.

Pagal apskaitymą ministerijos finansų Maskolijos valdžia likti surinkti per šiuos metus 1318 milijonų rublių mokesčių. Išgirdęs tai, kiti galėtų spėti, kad Maskolija yra labai turtinga. Bet po teisybės, Maskolija yra nuvargusi: ji daug surenka pinigų, bet da daugiau pinigų jai reik. Nėra metų, kada jai pakaktų surinktų mokesčių, ir dėlto tankiai reikia jai skolintis pinigų ne tik nuo savo, bet ir nuo svetimų pirklių, pabirkantų ir bankierių. Užpernai (1895 m.) išleido Maskolija 103 milijonus rublių daugiau, ne kaip buvo surinkta mokesčių ir dėlto reikėjo jai pasiskolinti 147½ milijonų rublių, nežiurint ant to, kad jos skola ir teip jau yra nesvietiškai didelė (apie 5500 mil. rubl). Šiomet teipgi pritrukę 92 milijonų rublių ant viešpatystės reikalų. Kadangi viešpatystės sądėlyje yra tik apie 150 mil. rublių, tai atitrūkus 92 mil. rublių lika jai tik 58 milijonai. Tai yra labai mažas išteklis tokios didelės viešpatystės, kaip Maskolija. Jeigu reiktų išmainyti popierinius rublius ant aukso, tai toli ne ištektų minėto ištekliaus. Dėlto tai mus rubliai ir neturi, tos vertės užrubežėje, kaip pas mus, ir prekė jų yra mažesnė, ne kaip turėtų but po teisybės. Laike karės pasijustų viešpatystė suvis vargingame padėjime.

Šitoks vargingas padėjimas Maskolijos finansų yra vaisium jos pačios apsėjimo, arba, kitaip sakant, politikos. Išskyrus Turkiją mes niekur Europoje nerastume tokios bjaurios tvarkos, kokia yra Maskolijoje. Kitur gyventojai yra laikomi už žmones, ir viešpatystės, rinkdamos nuo jų mokesčius ne tik ką rupinasi pagerinti jų buvį, bet da šaukia juos i saimą ant pasikalbėjimo ir apsvaistymo visokių viešpatystės reikalų. Saime susirenka žmonių išrinkti pasiuntiniai iš visos viešpatystės ir ten aiškina žmonių reikalus ir vargus. Viešpatystės įstatymai gindami žmones leidžia pasiuntiniams kalbėti

drąsiai teisybę prieš visus, da-gi tuomet, jeigu būtų nusikaltusi pati valdžia. Be saimo da-leidimo valdžia veik nieko negali daryti, ne gali uždėti naujų mokesčių, negali išduoti naujų įstatymų arba permainingti senus, negali padidinti kariumenės ir tt. Maskolijoje-gi viskas pasiremia ant savaitės valdžios. Visi valdininkai, pradėjus nuo ciecoriaus ir baigiant ant žemskių (uredninkų) elgiai tankiausiai teip, kaip jiems patinka. Įstatymus išduoda t. v. viešpatystės roda („gosudarstvenny soy-et“), prie kurios priguli ministeriai, kunigaikščiai, ciecoriaus giminės, atsitarnavę, pasenę augštesniejie valdininkai ir kiti dideli ponai. Išduodami įstatymus jie rupinasi vien apie savo naudą, apie naudą didesniųjų ir turtingųjų ponų, o žmonių vargų jie ne supranta ir ne žino, koks yra jų gyvenimas. Žmones laiko jie už tamsius pasileidusius sutvėrimus, kuriuos vienat reikia laikyti apžiabojus, neduoti jiems kalbėti apie savo reikalus ir kištis i viešpatystės ir valdžios dalykus. Valdžia nori pati viena viešpatauti ir elgtis su žmonėmis teip, kaip jai patinka. Žmonėms reikia tiktai mokesčiai mokėti, o ant ko bus paskirti tie mokesčiai, tai ne žmonių dalykas — žmonės apie tai mat nišmaną. Dėlto ir išeina, kad žmonės yra labai apsunkinti mokesčiais, o reikalai jų yra suvis apleisti. Šiomet daugiausiai pinigų paskirta ant reikalų komunikacijos. Ant nutiesimo vieno tik Siberijos geležinkelio paskirta 64 milijonai rublių, o ant visų komunikacijos reikalų — 365 mil. rublių (tai bus ketvirta dalis visų mokesčių). Pastatyti už žmonių pinigus geležinkeliai, liks žinoma, rankose valdžios, kuri tikisi turėti iš to didelį pelną. Bet ar jos viltis išsipildys, apie tai ne galima tikrai sakyti, o veikiaus galima abejoti. Ant kariumenės reikalų išeina 344 mil. rublių, ant išmokėjimo procentų (palukanų) ir dalies viešpatystės skolos 269 mil. rublių, ant rinkimo mokesčių, ant tamožnių ir kitų reikalų ministerijos finansų — 204 mil. rublių. Iš to matyt, kad daugiau, kaip tuk-

stantis milijonų rublių išeina ant minėtų keturių reikalų t. y. ant viešpatystės skolos, ant kariumenės, ant reikalų ministerijos komunikacijos ir ministerijos finansų. Ant kitų reikalų lieka vos penkta dalis ($\frac{1}{5}$) visų mokesčių. Bet ir iš tos mažos dalies mokesčių ant žmonių reikalų lieka (gėda sakyti) tik skatikai. Kad geriau numanyti, kaip išleidžiamas yra sunkiai uždirbtas žmonių skatikas, mes pasinaudosime čion iš apskaitymo vienos maskolių gazetės. („Mirovoi Otolosok“). Jeigu visas Maskolijos išlaidas paskirti ant visų gyventojų*) tai ant kiekvieno išpuls po 10 rub. 50 kap. ir jeigu tą mokestį kiekvieno gyventojaus paskirstyti ant visokių viešpatystės reikalų, tai išpuls, kad kiekvienas Maskolijos gyventojas iš tų 10 rubl. 50 kap. moka:

1) ant kariumenės	2 rubl. 85 kap.
2) „ išmokėjimo viešpatystės skolos	2 rubl. 20 kap.
3) „ reikalų komunikacijos . 1 rubl. 87 kap.	
4) „ reikalų ministerijos finansų 1 rubl. 70 kap.	
5) „ ministerijos vidaus dalykų —	65 kap.
6) „ ministerijos teisingumo (justicijos)	35 kap.
7) „ ministerijos žemdirbystės —	27 kap.
8) „ ministerijos apšvietimo —	21 kap.
9) „ pravoslavių reikalų (sinodo)	16 kap.
10) „ ciecoriaus algos ir sosto puikių	10 kap.
11) „ viešpatystės kontrolės . —	5 kap.
12) „ aukštųjų viešpatystės institucijų	3 kap.
13) „ ministerijos užrubežinių dalykų	3 kap.
14) „ užžiūrėjimo veislinių viešpatystės arklių	1 kap.

Iš šito paskirstymo mokesčių matyti kas daugiausiai rupi mus viešpatystei: jai rupi ne apšvietimas žmonių ne žemdirbystė, ne teisingumo reikalai, bet labiausiai jai rupi užlaikymas kariumenės, kuri galėtų apginti sostą ir valdžią nuo svetimų ir savo priešų, užlaikymas daugybės policijos ir činovnikų mokesčiams rinkti, jai rupi išmokėjimas palukanų už nedylančią skolą, statymas abejotinos vertės geležinkelų. Tuom tarpu apšvietimo reikalai yra suvis apleisti. Prusuose pagal apskaitimą 1897 m. ant kiekvieno gyventojaus ant apšvietimo reikalų išleidžia valdžia po 1 rubl. 80 kap., o Maskolijoje vos tik po 21 kap. Iš tų pinigų ant pradinio mokslo išleidžiama yra Prusuose 1 rubl., o Maskolijoje — vos tik 1 kap., t. y. 100 syk mažiau ne kaip Prusuose, arba tiek,

kiek išleidžiama yra ant užžiūrėjimo veislinių viešpatystės arklių. Matyti, kad auginimas jaunuomenės Maskolijai tiek jau rupi, kiek auginimas arklių. Bet maža to, ne tik apšvietimo reikalai yra apleisti, bet ir pats apšvietimas yra pagadintas, nės Maskolijai rupi įkvėpti gyventojams dvasią paklusnumo, ir nuolankumo prieš valdžią, ciecorių ir jo tarnus, rupi prilaikyti gyventojuose ramumą ir pasikakinimą esančia tvarka, rupi, kad gyventojai ir toliaus neštų jungą nelaisvės ir prispaudimo.

Teippat ne sulaukėme mes ikiol nė kokios naudos iš ministerijos žemdirbystės. Kitur viešpatystės rupinas apie žemdirbystės reikalus, įsteigdamas ukiškas parodas, ukiškas mokyklas, platindamos tarpe ukininkų gerą gyvulių veislę, gerą sėklą, išsiuntinėdamos į kaimus mokintus ukininkus apsakinėti pamoksus apie ukininkystę, įtaisydamos kasas pinigams pasiskolinti ir t. t. Pas mus to visko veik nėra. Ukiškos parodos atsitinka labai retai ir iš jų gali naudoties tik maža gyventojų dalis; ukiškų mokyklų teipgi yra labai mažai. Iš viešpatystės veislinių arklių teipgi netur naudos ukininkai, norint reikia jiems mokėti mokesčiai ant jų užlaikymo*). Uždėdama akcųžes ant užrubežės pirkinių valdžia veikiau kenkia ukininkams: viena, apsunkena jiems igijimą daugelio daiktų, ukei reikalingų, o antrą priverčia kitas viešpatystės uždėti akcųžę ant mus javų. Labiausiai kenkia ukininkams uždėjimas didelės akcųžės ant užrubežinės geležies, plieno ir mašinų. Nuo pудо negrynos geležies ima valdžia 30 kap. akcųžės, nuo 1 pудо grynos geležies ir plieno — 50 kap. Pabrangindama tokiu budu užrubežės geležį valdžia priverčia gyventojus pirkti gelįžį ir mašinas nuo Maskolijos fabrikantų. Tokiu budu valdžia išplėšia daug pinigų (apie 100 mil. rublių) iš žemdirbių, kad pripildyti su jais kišenių fabrikantų, o vargingesniems ukininkams užstoja suvis kelią, ne daleisdama jiems igyti pigias mašinas iš užrubežės. O skirtumas prekės mus geležies ir užrubežinės yra labai didelis. Anglijoje 1 pudas ne grynos geležies kaštuoja 28 kap., o Maskolijoje — 86 kap., 1 pud. grynos geležies Anglijoje kaštuoja 76 kap., o pas mus — 180 kap., 1 pud. plieno Anglijoje kaštuoja 55 kap., o pas mus — 155 kap. Iš to matyti, kad geležis ir plienas Maskolijoje yra veik 3 syk brangesni, ne kaip Anglijoje. Už tai Maskolijos gyventojai labai mažai geležies aperlčia ant savo reikalų. Anglijoje, Amerikoje ir Belgijoje ant kiekvieno gyventojaus išpuola po 7 pudus geležies, o Maskolijoje tik po 1 pudą. Pabrangindama geležį

*) Prusuose ukininkai tankiai naudojami iš veislinių viešpatystės erzlių. Viena valdžios arklydė yra Trakėnuose Rytprusuose.

*) Gyventojų yra visoje Maskolijoje apie 120 mil.

Maskolija daro didelį kenksmą ukininkams, kurie ne galėdami įgyti gerų ūkiškų įrankių negali gerai įdirbti lauką, negali padidinti žemės našumą ir apskritai pagerinti savo ūkį.

Tokiu būdu du svarbiausiu žmonių reikalai — apšvietimas ir žemdirbystė — yra veik suvis valdžios apleisti. Tą patį galima būtų pasakyti ir apie kitus žmonių reikalus. Sudžios yra paperkamos, užstoja už turtinguosius, įstatymai žmonėms nežinomi, prašymai apsunkinti visokiomis formomis, mokesčiais už markes ir turi but parašyti maskoliškoj kalboj. Činovnikai — vagys ir plėšikai, prie kurių gali preiti tik turtingieji. Turtas žmonių nēr apsergėtas nuo vagių, nėra pati policija padeda vagims vogti, pasidalindama su vagimis išplėstų iš žmonių turtų. Dėlto negalimi mes sakyti, kad gintų mus nuo skriaudos ir neteisybės dvi kitos ministerijos: ministerija teisingumo ir ministerija vidaus su savo policija činovnikais. Apie kitas Maskolijos išlaidas nēr ką ne minėti, nės vertę didesnės jų dalies aiškiai galima suprasti iš vieno paminėjimo.

Iš to viso matyt, kad valdžia išleidžia sunkiai uždirbtą žmonių skatiką ant tokių reikalų, kurie ne pagerina žmonių buvį, bet tik jį apsunkina! Bet ne tik šitame valdžios ap-sėjime apsiereiškia gyventojų skriaudimas. Mokesčių sunkenybė yra labai nelygiai padalinta tarpe gyventojų. Lietuvos ir Lenkijos gyventojai daug daugiau turi mokėt mokesčių ne kaip gyventojai Maskolijos. Žemdirbystė Lenkų karalystėje yra apsunkinta mokesčiais 4 syk daugiau, ne kaip Maskolijoje.

Maskolijoje nuo kiekvienos desiatinos mokasi vidutiniškai 6 kap. viešpatystei ir $15\frac{1}{10}$ kap. ant vietinių reikalų, iš viso $21\frac{2}{10}$ kap.; o Lenkijoje — 72 kap. viešpatystei ir 30 kap. ant vietinių reikalų, iš viso 102 kap. Iš to sulyginimo teip-gi matyt, kad Lenkijoje nuo 1 desiatinos viešpatystei mokasi 12 syk daugiau, ne kaip Maskolijoje. Be to da reikia pasakyti, kad didžiausia mokesčių sunkenybė yra nuversta ant vargingesnės gyventojų dalies, nėra daugiausiai mokesčių išrenka valdžia netiesiaginiu keliu t. y. per akčyzės, muitus, markes ir tt. Aukščiausias buvo jau paminėta, kad valdžia uždėdama didelę akčyzę ant geležies ir plieno priverčia gyventojus mokėt už geležį ir plieną trigubus pinigų tik dėlto, kad surinkti daugiau akčyzinių mokesčių ir įtikti fabrikantams ir jų godžiam kišeniui.

Da blogiaus iszrodo užstojimas valdžios cukraus fabrikantų. Ant užrubežės pigiaus cukraus jau nuo senei yra uždėta tokia didelė akčyzė, kad per ją negalimas yra prasiplatinimas cukraus iš užrubežės. Gyventojai Maskolijos, budami priversti pirkti cukrų nuo savo fabrikantų moką pilną fabrikantams ir sykiu

moka akčyzę valdžiai. Rodos, turėjo sektis fabrikantams. Bet esant gerai progai uždirbti daug pinigų iš fabrikacijos cukraus umai pasididino skaitlius fabrikų ir fabrikacija cukraus. Cukrus umai atpigo. Buvo tai 1886 metuose. Fabrikantai suėjo į talką (siudikatą), ir sutarė, kaip didelė turi but fabrikacija cukraus, kad ne nupultų jo prekė. Kad ne būtų per daug cukraus ant Maskolijos rinkų, sutartą dalį cukraus išvežti į užrubežę parduoti. Kad ne atpiginti cukrų savo krašte, reikėjo kartais vežti į užrubežę labai daug cukraus ir pardavinėti ten daug cukraus ir pardavinėti ten daug pigiau, ne kaip parsidavinėja užrubežės cukrus. Vienu tarpu (bene 1894 m.) mus fabrikantai, bijodami, kad ne atpigtų cukrus Maskolijoje išvežė daugybę cukraus į Londoną ir pardavinėjo ten pusdykiai už 1 pudą ėmė po 1 rub. 10 kap. t. y. 1 svarą pardavinėjo mažiau, kaip po 3 kap. Kada Maskolijoje žmonės turėjo mokėt už 1 svarą cukraus po 13—14 kap., tuom tarpu Londone, sako, su mus cukrum šerė galvijus. Valdžia ne tik ką ne papeikė toki fabrikantų ap-sėjimą, bet da jį pagyrė ir neužilgo pati prisidėjo prie to bjauraus darbo. Kada tarpe fabrikantų pasidarė nesutikimas, kada dalis iš jų atsiskyrė nuo talkos ir ėmė daryt cukrų kiekviens sau skyrium, tuomet cukrus vėl umai atpigo teip, kad 1 puda reikėjo pardavinėti po 3. rub. 90 kap. (1 svaras — apie 10 kap.) Fabrikantai pakėlė triukšmą ėmė skųstis prieš valdžią, kad jie neužilgo turėse pavargt, kad tai užkenksę jų tevynei Maskolijai, kad reikalinga esanti valdžios pagelba ir tt. Valdžia išklausė fabrikantų ir pabaigoj 1895 metų, išdavė prisakymą, kad kiekvien fabrikantas išleistų ant Maskolijos rinkos tik tiek cukraus, kiek bus valdžios paskirta. Tokiu būdu įvesta buvo valdžios kontrolė ir nē viens iš fabrikantų jau negalėjo fabrikuoti cukraus tiek, kiek katram patinka. Cukrus neužilgo vėl pabrango. Bet tos pagelbos da buvo mažai fabrikantams. Jie išprašė nuo valdžios da pinigiskos pašalpos arba t. v. premijų, kad galima būtų lengviau išvežti į užrubežę dalį per virš fabrikuoto cukraus. Iš to aiškiai matyt, ką valdžia užstoja ir ką skriaudžia. Žinoma, valdžiai labiausiai rupi savo reikalai, jai rupi, kad daugiau būtų galima surinkti akčyzės nuo cukraus eina ant užmokėjimo akčyzės (apie $4\frac{1}{2}$ kap.) Nuo 1 pudo cukraus valdžia ima 1 rub. 75 kap. akčyzės. Jeigu prie tu pridėti da pilną fabrikantų ir pirklų, tai bus aišku, dėlko pas mus cukrus yra teip brangus. Pas mus cukrus yra 2 syk brangesnis, ne kaip Anglijojo, kur 1 svaras kaštuoja tiktai 7. kap. Mokėdami po 15 kap. už svarą mes permokame 8 kap. tik dėlto, kad užmokėti akčyzę ir pilną fabrikantams. Tokiu būda gindama fabrikantus valdžia

apsunkina žmones dideliais mokesčiais ant savo ir fabrikantų naudos. Yra išskaityta, kad žmonės, budami priversti pirkti visokius pirkinius nuo savo fabrikantų, permoka už pirkinius kiekvienas po 6 rublius ant metų, o visi Maskolijos gyventojai permoka apie 720 mil. rublių. Tokia tai yra valdžios globa (apieka). Jeigu valdžia kiek rupinasi apie gyventojus, tai ji rupinasi vien apie gyventojus turtingesnius, apie fabrikantus, pirklius, norint nuo jų surenka labai mažai mokesčių. Kad ir prasti žmonės sudeda daugiausiai mokesčių, bet jų valdžia ne užstoja ir suvis nesi-rupina apie pagerinimą jų buvimo. Žmonės darbininkai teip yra suspausti, kad jie vos tik te pajiegia nešti vargų našta. Iš jų jau negalima išgriebti mokesčių daugiau, kaip dabar. O tuom tarpu viešpatystei reikia mokesčių kas metų daugiau. Dėlto renka ji mokesčius ypatingu budu per akčyžes, pošlinas, markes ir tt. Padidindama mokesčius nuo turto ji vien padidina „nedoimkas.“ Numazinti mokesčius ji teip-gi negali ir jeigu pernai per manifestą buvo numazinta dalis čyžių, tai užtai ne reikia manyt, kad mokesčių našta susimazino, nės valdžia moka išrinkti tuos pačius mokesčius kitokiu keliu. Po teisybės mokesčiai rundavi už išpirkimą žemės nuo ponų jau turėtų dabar suvis išnykti, nės jie buvo uždėti tik ant 30 metų. O tuom tarpu tie mokesčiai reikia da ir dabar mokėt. Ar tai bene ne apgavystė, ar tai ne lupimas antro kailio nuo žmonių darbininkų?! Ar bene galima vadinti dovana numazinimą mokesčių arba išnaikinimą rundavų mokesčių.

Tokia tai yra valdžios globa ir jos rūpesčiai apie gyventojus. *Sm.*

•Tėvui-lietuviui.

Tetuš, taisyk suneliui vietą,
Dukrelei jaunai kraitelius ...
Bet jų neleisk į margą srietą —
Įkurk arti jiems namelius!
Čia juos dažnai matyt galėsi,
Jie tave tankiai pamatys,
O kaip tu kapuose gulėsi —
Jie tau kryželių pastatys.
Gyvam retėžį neliūsybės
Ir gudo jungą nešt padės,
Ir tavo kalbą nuo piktybės
Gudų apginti prižadės.

O ten, už marių, už rubežių?
Jei tu paleisi juos tenai —
Maž nenešios sunkių retežių,
Tačiau varge bus amžinai ...
Toli nuo vietos prigimtinės
Dažnai, pasilgę jos, raudos;

Per plotį dykumos jurinės
Tetušui rankos nepadauos.
Ir neišgirs jo paskutinio:
„Sudie, vaikeliai, jums visiems ...
„Kalbos ir krašto prigimtinio
„Neleiskit minti svietimiams?“

P. Gilyš.

•Kam Raguoelis arkli vogė?

Ką tik su savo draugu buvome susitaisę smuikas duetą rėžti, kaip štai pabarskino kasžin-kas į langą ir atsiliepė.

— Ponučiai įleiskite! ...

Aš išėjau, atstumiau sklattelį ir duryse pasirodė ukinkas nuo 60 metų amžiaus, žemo ugio, bet drutai sudėtas. Usai buvo pakirpti žemaitiškai, o barzda neapersenei nuskusta ne-skubino savo balzganomis rugienoms pridengti raudono ir sveiko veido. Nežiurint ant žilo plauko galvos jis tvirtu ir skambiu balsu pa-garbinęs užklausė, ar negali pasikalbėti su daktaru. Aš linktelėjau ir paklausiau, ko nori.

— Ant ligonio atvažiauvu poną vežti; duktė nuo nedėlios sunkei apsirgo, dabar jau šešta diena, o nieks geriau nesidaro, tai norėtume tamstos rodos išklausti, gal pons pavažiuos. Noroms nenoroms ir smuiką pametęs ir atidėjęs duetą ant laimingesnės adynos pakračiau draugui ranką ir sėdau važiuoti.

Buvo gražus gegužio pavakaris. Tik už valandos perėjo smagus burys lietaus, po kuriuom oras paliko minkštas; lengvas ir kvėpas, užtatai ir svaigulingas. Saulė rengėsi ant nakvynės ir tartum atsisveikindama bėrė dėkingus spindulius ant ašarotų nuog lietaus medžių ir stogų miestelio, gulinčio ant kranto upelio Dirvaitės.

Nors žemė ne kasžin kaip patizo, bet arkliai bėgo nenorom, ir šis daiktas, matytis, rūpėjo mano vežėjui. Kas valandą kreipinėjosi jis į manę, norėdamas, rodos, užvesti kalbą, rodos, perprašyti už prastą bėgseną arklių, bet ne drįso, o gal ir abejojo, ar verta pradėti. Taip porą viorstų nusivarėme. Ant galo, kad pa-lengvinti pradžią ir praverti lupas, tariau, rodydamas ant sarchiuko, po kairei pakinkyto:

— Rodos, ne menkas arklis, o bėgti regamai ne labai nori; tur but sunkei padirbės.

Ant tų žodžių mano vežėjas nerimai subruzd-o. pasisuko ant lentėles, žibtelėjo nušvites veidas, iš ko supratau, kad spėjau jo misli; ir teisybė, staiga atsikreipęs į manę pradžiugusiu ir atsi-gavusiu balsu tarė:

— Kur čia ponuti! ... aš jį devinta tik diena kaip išdariau, da ne sugijo. Tą porą darbininkų teturiu — beja kumeliuką dar mitulį auginu — tai su ligoniu turėjau važiuoti. Kalbėjo vėl drąsiai, aiškiai ir jau iš balso su-

prasti galėjau, jog tas žmogus mėgo ir mokėjo kalbėti, tiktai reikėjo padirginti, o kalbą sykį pradėta ne greit nuo liežuvio nutruks. Jis ir varė toliau:

— Nuo žodžio pono turiu gerą, iš Dievo malonės, arkluką, kol ne romits buvo, kaip paaukštis, paleisti laukė baimė ėmė, bet kur man prie darbo drįgautą laikyti. Čia ištraukęs pypkę prikimšo, uždegė ir nuleidęs su pirmu dumu tartum sunkenybę kokią, varė savo:

— Auginu, laikau, myliu, tiktai Dievas žino, ar sau?! . . .

„O kam-gi?“ nusistebėjęs užklauso.

— Vagių ponuti be galo priviso ir apgulė. Tik ne supranti žmogus iš kur jų ir atsiranda. Jei nuo bado — tai vis tik duoną, sakyčiau, rastų; eitų dirbti, ši-tą veikty, ant galo, tušče jų, ubagauti galėtų. Bet ne . . . svetimo gero jieško . . . Ant mano menko proto tai *pasileidimas svieto*, ne kitaip, ponuti, kaip tik *pasileidžia*. Čia jis išmeigė į manę savo skaisčiai mėlinas akis ir tur but manydamas, kad aš jam dar ne tikiu, vėl iš naujo atkartoję: „*pasileidęs svietas, daugiau nieko!*“ . . .

Tą ištare su tokia stiprybe dvasios ir taip gilei permanęs, kad ne paliko jokios abejonės, jog *pasileidime* svieto, rodos, reikia jieškoti ne tiktai priežastis vagystės, bet ir daugelių ivairiausių gyvenimo nupuolimų.

— Padėkim, nuskurdęs neturtėlis iš bado vagia, o kam-gi patis gaspadoriai arba jų vaikai tą daro, kaip ano Matakų Petraičiukas, karščiau užsidėgė vežėjas, jau rodos į gincią su manim stodamas. O-gi beje, ponuti, anuomet aš dar Liepinuose gyvenau, o ne toli kaimas buvo taip sau vadinamo kelmynė, mat ne per senei da miškos, buvo nukirstos, bet jau išdirbta. Tai to kelmynėje gyveno gaspadorius Raguolis; laukai geri, naujai išdirbti, gerai įtręsti, užtat viskas derėjo; ganyklos gražios čia-pat buvo; ir gyvena sau Raguolis, gražiai, viskas sekęs, ramiai — žinoma kaip viensedis. Rodos ko čia tau, duoną valgyk ir Dievą garbink! Išėjo ne taip . . . ar kraujas jam siuto, ar kaip, tik vienu sykiu pasklido garsas — „vagis, vagis, Raguolis vagis!“ . . . o kaip jis pasidarė vagiu? O-gi va kaip, aš pats prie to buvau: tuose pat Liepinuose gyveno du broliai Laužiukai, o jų tikrą sesuo už Raguoliaus buvo tekėjus. Dabar kaip giminės, žinoma Raguolei geruoju su Laužais gyveno, ypačai su jaunuoju sutiko; užmiršau, sena galva, jų vardus, na tai vis tiek, bet-gi su jaunuoju Laužiuku Raguolei kuogeriausia buvo. Nors žmonės apie tą Laužiuką kasžin kodėl blogai kalbėjo, buk tai jis kokiai ten šaikai arklus padavęs, ar kaip, bet giminių tas nearzino, užtatai lankydavosi tai tie pas anuos, tai anie pas tuos. O velnias, mat, savo žabangas jau pynė.

Reikia ponui pasakyti, kad tuose pat Liepinuose gyveno turtingas ukininkas Gumbriš, turėjęs dubą visokios gerybės pilną, o pas jį buvęs gražus bėris namie augts ketvergis arklukas, devinesdešimt ant Jurgio davinėjo, be penkių ne davęs; apie tą bėriuką jau senei vagys suko, bet sunku buvo išvesti, mat namie uždarytą laikė. Kaip paskiau viską dažinojome ne bereikalo ant Laužiuko blogos ėjo. Mat vagys nieko ne ėveikė su Gumbrišo beriuuku kript prie Laužiuko puolė. Užtat viena kartą Raguoliui atsilankius pas Laužiuką, imk tas ir įkalbėk Raguoliui Gumbrišo bėriuką išvesti. Nors patyloms ir įjėmdviem beėsant apie tai kalba buvo, vienok Laužienė, besisukydama prie ruošos tai po priangį, tai po grincią, nugirdo jų kalbą apie bėriuką; nors ant sykio ne suprato, kas iš to gal išeiti, bet kasžin kas knystelėjo jai. Šeip ir taip mano sau, o kad jinai buvo dievobaiminga žmona, tai imk ir pasakyk Gumbrienei, ne žiurint, kad ir jos vyrs galėjo prie blogo prigulėti. Žinoma, boba bobai drąsiau: „taip ir taip, girdi, jusų bėriuką išves, o ne pasakė kas. Gumbrienė tuojuas savo pačiam. Tas pasirinkęs keturis vyrus susitarė naktimis laukti. Tarpe jų ir manę pakvietė, mat gerai jaunesnis tad buvau. Laukiame vieną naktį, kitą, trečią — nėra; jau vienas sako: „čia bobų išmisalai!“ bet Gumbriš meldžia dar naktį sergėti. Gerai, sėdžiame pasislėpę, laukeme kas bus, o naktis tamsi nors pirštu į akį durk. Tiktai girdžiame žingsniai . . . man per širdį smilgt, mat niekad taip ne buvau buvęs . . . jau pamislyjau sau . . . žiurime kas bus . . . eina dvieja ir stačiai prie arklų kutės: viens nuėjo prie durių, atrišo, atsidarė liki galo, o pats drąsiai, kaip į savo, įėjo, antrasis tuotarpu iš kitos pusės užėjo, tiktai priėjęs prie langelio brukšt! šviesą uždegė ir tuoj pro langelį šmakšt! su ranką į kutę anam šviesti; arklis nusigandęs šviesos nuo sykio pašoko, nesiduoda sugauti; o mes tuom tarpu prisiartinome prie durių: du už durių pasilikome, o Gumbriš su kitu į kutę įžengė. Tik Gumbriš pasake, „kam baidai arklį“, o jau vagis prie durių šast! bet duris uždarytos, džingt su pečiu net duris išlekė, mat vyrs milžins buvo, bet Gumbriš jau buvo per juostą jį suglemžęs, o kaip taip tai kur tu čia keturių ištruksi; kaip matai parmėtė jį ant žemės, kad pradės duot, kad paims mušt, ne matęs neapsakysi! . . . Viens turėjo atsinėšęs baslį, kad smogs su basliu per krutinę — žnekt tik šonkauliai braška. Paskiau pastatęs smaigaliu ant krutinės ir smeig, o baslis per šonus tik nubrozdės. Kaip tu čia gyvas atlikai. Įniršę žinoma nesigailėjome, o vagis tyl, kad nors žodį . . . tik dantis sugriežęs stena.

Vyrai, vėskime, sakau, prie žiburio, užmušme, dar bėdos pasidarysime. Nuvedėme dar daugiau žmonių tuom tarpu susirinko, — kad pasižiūrime.... jaunasis Laužiukas!.. O kas su tavim buvo? Raguolis sako. Visi rankas nuleido, ne gal but, reikia Raguolį atsivesti. Tuojau poško trys vyrai, o kad čiapat buvo, tai kaip matai ir atveža. Raguolio ne pažinsi. visas dreba, parsigandęs, akys idubusios, žandai įsmukę, pamėlinavęs, nė ši — nė tą šneka, puola po kojų, meldžia ne užmušti. Gaila ir ant žmogaus žiūrėti. Gumbriš greite manęs stovėjo, o rankose obelinę lazda turėjo atsinešęs. Matau veidas jo mainos, dešinę suspaudė atsilošė ir kad šnios Raguoliui per smilkinį, tas bringt ant žemės, o iš smilkinio kraujas mižliu šoko. Visiems pasidarė nė šis, nė tas, jutome negerai, bet žmogus iš skausmo širdies tai padarė: augini, rupinies, dirbi metus, o neprietelis atėjęs visą tavo prakaitą akimirkoje nuneša.

Po valandai viską Raguolis pasakė, kaip jį Laužiukas prikalbėjo prie to darbo, kaip jie susitarė išvesti ir užbaigė:

„matote, vyručiai, ant ko aš nuėjau, o rodos gerai gyvenau, visoko pilnas buvau; ar svečią pavaišinti, ar taip su žmogum susitikti vis gražu ir malonu buvo ir ne gėda; tai turbūt kad viską gerai ir lengvai klojosi, aš ir pasileidau, ištvirkau, panorėjau svetimo prakaito paragauti, kur norite, kiškite manę, tik ne užmuškite.... maži vaikai namie...“ Daugiau nutilo, kaip apmiręs.

Bet ką su jais padarysi? žinoma, pristatėme assesoriui, paskiau buvo sudas — tai Raguoliui teko metus, o Laužiukui bene dvejus kalinyj smirdėti. Ot ir gaspadoriai... o paskiau kad ir geriausiai Raguolis buvo, bet vis-gi žmogus suteptas — už vagystę mat kalinyj sedėjęs... Vėžėjas nutilo, bet po valandai atsidusėjęs, nės matomai išnaujo pergyveno aną baisią naktį, atsiliepė: — Bet ir drąsumas vagių neišpaskaitas, ne kitaip yra, kaip tik pikta dvasė jame sėdi!... Čia privažiavome prie kiemo ir kalba apie kitos Dvasios gundinimus paliko tiktai užmegsta.

M. Skiedra.

„Du seniai kaimynai.“

Parašė Vincentas.

Senovėj gyveno du seniai kaimynai ne viename sodžiujė, tik iš tų sodžių suseidavo kelio šakos į vieną vieškelį, vedanti į artymiausi miestelį, kuriame buvo parakvijos bažnytelė, ir atsiprovinėdavo jomarkai (arba kermošiai). Tuodu kaimynai ilgus metus nepažino.

Vieną kartą tame miestelyje atsitiko jomarkas; vienas iš tų susiedų pamislyjo savyje: „Ryto bus jomarkas, o aš neturiu ką nešt parduot.“

Nuejo į mišką, nusilupo eglės žievę, o suvyniojęs išikišo į maišelį, mislydamas sau: „Ryto parduosiu už skurą“... Antrasis teipojas prisirovė maišelį kerpių (samanų) mislydamas ant rytojaus parduoti už vilnas.

Išaušus kermošiaus rytui kaimynai maišelius ant pečių užsirėję išriogino kožnas iš savo namų, o nieko netrukus susitiko ant vieno kelio. Tada senis, kurs turėjo vilnas, pasveikinęs antrą, tarė: „Susiedeli! ką čia neši?“ O šis atsakė: „Nešu skurą parduoti.“ Tarė toliaus pirmasis: „O aš nešu vilnas: ar negalėtumem mainyti, nės man skara reikalinga? Antras atsakė: „Kodėl ne; bet mano skurą brangesnė už vilnas; aš norėčiau, kad man dėtumei priedų, bent patreini.“ Tarė pirmas: „Tai per brangu: laužkim pusiau, užteks ir dvyleki.“ Teip ir sutiko: numetė nuo savo pečių maišelius ir pasidėjo ant kelio. Vienas iš jų, kurs turėjo vilnas, mislyjo savyje: paveizėčiau, ar graži skura, bet ir jis paveizės į mano maišelį ir atras kimynus. Antras mislyjo: paveizėčiau, kokios ten vilnos, o ir jis atris mano maišelį ir išvys eglės žievę. Todėl abu sutare mainyti su visais maišeliais, o senis, kurs turėjo savo rankose sumainytą skurą, tarė: „Dabar aš neturiu prie savęs piningu; atvažiuk pas mane po nedėliui, tuokart aš tau atiduosiu!“ Nedėliai pralinkus, senis nuvažioavo prie savo skolininko, kuris paženklintą rytą anksti jau buvo išsikadinęs duobę už savo sodno, išilindo į aną, apsikraudino lentoms ir ant viršaus plonai užpildino žemių, kad lentos nebutų matomos. Senis netolai nežinodamas ėjo stačiai į triobą ir paklause, kur yr' jo kaimynas. O moteris jo graudingu balsu atsakė: „Ōi, kaimyneli, ar dar negirdėjai, kad mes jau trečia diena, kaip palaidojom jį!“ Senis teip-gi nuliudęs praše, kad parodytų jam kapą (senoj gadynėj retai kas težeždavo laidoti numirėlius prie bažnyčios, daugiausiai pakasdavo netoli nuo savo namų). — Moteris nuvedė jį ir parodė nesenei užkastą duobę, netoli vartų, pro kuriuos visados varydavo galvijus, o pati prasišalino. Senis viens pasilikęs neįmanė, ką veikti, bet numanydamas, juog tai yra apgavimas, atsiklaupė ant kapo ir nuduodamas jautį, su abiem rankomis kasdamas į šalis nesenei užpiltas žemes, baubė: baū, baū, baū. Tada kaimynas, kurs buvo duobėje, mislyjo sau: Ach tas, velnias jautis, užuodė manę esant toje duobėje! nukas visas žemes, paliks plikos lentos, o tada atvažiuos mano skolininkas ir atras manę duobėje. Todėl kantrybės neužtekęs, susuko: „Urlis! Tai išgirdęs senis tarė: „Nu, kaimyneli, lysk laukan, o atiduok man dvylekį!“ Kaimynas išgirdęs balsą senio, kuriam jis buvo kaltas dvylekį išlipo iš duobės, išivedė senį į grinčią, gerai pavaišino, o ant galo išleisdamas tarė: „Dabar

kaimyneli neturiu piningų; atvažiuok pas mane po poros nedelių. tada aš tamstai užmokėsiu!“ Prisiartinus dienos, kurioje senis turėjo atvažiuoti, skolininkas anksti pasidirbdino grabą ir nusivežė į koplyčią, kuri buvo pastatyta ant kapų dėl nakvynimo numirelių ir durys, kurios niekad neužsiraikindavo. Dviem nedėliams praslinkus senis atbrazdėjo prie dvylekio, o skolininko moteris, išvydusi jį tarė: „Oi, kaimyneli ar girdėjai, kokia pas mus nelaimė atsitiko! vakar diena jau mes savo tėvelį nuvežem į kapus: jis antrą naktį gulės koplyčioj.“ Senis atsakė: „Nu nieko: dabar pati gaus atiduot man dvylekį.“ O moteris atsakė: „Numire skolininkas, numire ir skola.“ Tada senis nuėjo ant kapų į koplyčią, idant persitikrinti, ar tikrai jo skolininkas mirė. Įėjęs į koplyčią išvydo grabą padėtą ant morų, o iš šalių jo keturios žvakės, bet grabo viršaus pakelti nedrįso. Todėl mislyjo sau, ką čia daryti? Pasimislyjęs, užsilipo trepais ant viršaus, idant laukti, koks iš to viso gals išeis. Nakties viduje įėjo į koplyčią trys vyrų ginkluoti (jie buvo rubauninkai ir žmogžudžiai). Įėję užsitarė koplyčios duris, užsidegė žvakę, pasidėjo ant altoriaus maišėlių piningų (kurių buvo keturi tukstančiai) ir skaito: pirmiaus kiekvienam po šimta, paskiaus po du, po tris, po tukstantį ir tt. Ant galo išėjo kiekvienam iš trijų po tukstantį tris šimtus trisdešimts tris rublius, o liko viens rublis, kurio jau negalėjo ant trijų dalių padalinti. Ant galo nusprendė: kurs iš jų, paeiliui kirtus, pirmutinis perkirs su burtu (skliutu) ant morų padėtą grabą, tas gaus paskutinį rublį. Tuo tarpu senis kiutodams ant aukšto iš baimės neįmanė ką veikti. Todėl netikėtai sušuko: „Numirėliai, kelkitės!“ O grabe gulintis atsiliepė: „keliamės, keliamės!“ Ir vienkart su balsu numetė grabo viršų. Rubauninkams iš baimės iškrito ir ginklai, o pro duris bėgant paskutiniui ir kepurė nukrito nuo galvos.

Žmogžudžiams išbėgus senis nulipo nuo aukšto ir tarė savo kaltininkui: „Nu, kaimynėli, ką čia juokus dirbi. Štai turim ir piningų: pasidalinkim ir atiduok man skolą!“ Seniai pasidalino piningus ir išėjo po du tukstančius rublių, o kaltininkas dvylekio atiduot kaip nenor, taip nenor. Ant galo, pagriebęs žmogžudžio kepurę, tarė seniui: „Štai priimk tą kepurę vieton dvylekio ir buk spakainas!“ Šis ant to sutiko ir atsilyginę išėjo kiekviens savo keliu.

Keletas išradymų.

Ši pavasari paveizdėjus į mus sodus, net baisu darosi: pilni medžiai kirmėlių lizdų kur dieną po dienos jau pradeda lįsti iš savo kiaušinių, ir gali prasiveist tiek, kad ne jokių būdu negalima bus, išnaikinti. Mokinti žmonės

aprašo, juog viena kirmėlaitė, nesuskaitomą daugybę išperi.

Pereitą metų man pasisekė naujas išradimas arba nuodai kirmėlių sodinių naikinimui. Jos bijosi svogunų, (cibulių smarvės. Kalkindams medžius, dėją į gorčių kalkių gorčių molio, ir pusę gorčiaus karvės mėšlo. Paėmęs vidutinio didumo šešis svogunus, iškiria juos, ir supyliau ant pritaisytų kalkių. Nukalkinus, ne pasirodė kirmėlių iki liepos mėnesio. Tuosyk vėl pradėjo, pasirodė, tai aš vėl svogunų išvirinau vandenyje ir ir šlakščiau su tuo vandeniu medžius. Pasirodė, kad kirmėlės visai prapulė.

Toks vanduo prirengtas yra labai naudingas, kada amaras užpuola ant kvietų darželio, ant kopustdaržio, ant rapukų virkščių, ir gerai skruzdėlams, jeigu kur apipuola trioba; musėms kad ne naikintų rėmų ir kitų brangių daiktų zalatytų. Reikia su pintėte, arba su minkštu skudurėliu, nutept, kur norime, kad neitų musės derkt, o daiktams auksuotiems nieko tas vanduo nebenaikia.

Apart to šiek tiek reikia ir kirmėlių lizdus iš pavasario nurinkti, nės medžiui persunkti tiek brudo laikyti. Kur šakutės dručiai apintos, tai nevalios nė išsprog, tada geriau ir visai jas nupjaut, jei yr suvytas vortinklių lizdas, — o antra, kaip apsisvalo, tai ir medis dailesnis pažiūrėti.

Už mano išmislą pereitų metų keli man dėkavojo ir gyrė, kad gerai esą svogunai. —

Bet-gi pavasari, nepasergėjus, kad bitės mažai turi maisto, gal jos išnyktų. Nors retai atsitinka toks nuopolis, ale labai gerai, mandinga bus žinoti „Ukininko“ skaitytojams, ir apie tai. Pereitą pavasari atsidariau vieną avilį — o-gi mano bitės visos sukritusios ant apačios avilio, pokoriais, ir taip kaip negyvos, neva dakruta kaip kokia, ale labai mažai. Pažiūrėjau korius — išgrauti, net ir perai. Pasirodė, kad iš bado apmirusios.

Ką darysiu? paėmiau seno medaus į torielką. Užpyliau su šiltu vandeniu, ir ištryniau medų, taip, juog ne ką buvo tirštesnis už vandenį, o į pritaisytą medų įpyliau mažumėlių vyno; Nusinešęs pas numirusias bitis, taip sulaiščiau su šiaudinia šluotele, kad net visos maž ką ne šlapios buvo, ir uždariau, avilį. Ateinu ant rytų, — o-gi mano bitis užia ir labai mažai buvo likusių negyvų apačio korii. Laimė mano, kad bitinukas nepragašo, o jeigu tokiam atsitikime pragaištų bitinukus (motina), tai reik iš kito avilio, ne laukus, įdėti.

Da vienas išradimas. Norint atspausti koki paveikslėlį ant čystos popieros, ar iš knygu, ar iš kitur, tą patį, kaip tenai yra, taip reikia daryt: padėjus popierą ant daugiau popierų, kad būtų minkščiau, ir užvežti paveikslėlių kniupščią. Da reikia ant viršaus uždėti vien-

linką popierą, kad nepasižeistų paveikslėlis, ir dručiai trint su ilčia (kiautės dančiu) arba su švelnia geležia, arba teip su koku, švelniu daiktu, ale trint reik ilgai. Tuosyk tas paveikslėlis pats išispaus ant popieros.

Vabalėlis iš po akmendo.

Iš Ukininkystės.

„Kaip milžti karves? Gerumas pieno priguli ne tik nuo pašaro ir gero prižiūrėjimo karvių, bet ir nuo budo milžimo. Juo greičiau milžti karves, juo geresnis ir riebesnis buna pienas. Tai yra patvirtinta bandymais. Tai priguli nuo to, kad, greit bemelžiant daugiaus susierkina tešmens gelešys. Bet gerumas pieno priguli da nuo mokėjimo milžti, permainymo papų bemelžiant, pastatymo viedro, čiunumo ir tt.

„Apie kalocius. Kalociai priguli prie sudrutinančių pašarų. Kitąsyk žinomi buvo tik linų ir ripsų kalociai. Dabar yra daug kitų aliejinių kalocių, kuriuos dideliame skaitliuje išleidžia į svetą fabrikai. Gerai yra naudotis iš tų kalocių, tik reikia mokėt atskirti sveikus nuo pagedusių.

1. Tankiausiai vartojami yra ripsų kalociai. Juodesniejie iš jų yra pagedę, turi aštrų smoką ir ne teip susivirina pilve. Vienai karvei duoda ripsinių kalocių apie 2 svaru per dieną. Tarpe ripsinių kalocių daug buna ne tikrų, perdirbtų. Nuo ripsinių kalocių karvės duoda daug pieno.

2. Teip-gi išsiplatinę yra ukininkystėje linų kalociai. Geri linų kalociai turi gardų smagų smoka. Jie yra vartojami ypatingai nupenėjimui gyvulių. Perdirbimas tų kalocių atsitinka retai.

3. *Palmų* kalociai yra geras pašaras, nuo jo stov geras, gardus sviestas. Geri kalociai yra gelsvai balti perdirbtus lengva pažyt. Duodasi gyvuliams vidutiniškai po 1 svarą per dieną.

4—5. *Kokosiniai* ir *žemės riešutų* kolociai tankiai buna ne sveiki ir perdirbti.

6. *Medvilnių sėklų* kalociai turi gardų kvapą; geresniejie yra geltoni, truputį pagedę — bruni.

Minėtą pašarą reikia duot gyvuliams sausą, sutrynus į miltus.

„Kaip reikia laikyti gyvulius tvartuose? Atpigus javams dabar reikia labai daboti gyvulių žauginimą; kad turėti iš jų didesni pelna, ne kaip pirmą reikia mokėti gyvulius prižiūrėti. Sveikatai ir geram gyvulių augimui reikalingas ne tik pašaras, bet ir sveikas oras, geras guolis ir geras apšėjimas. Kaip žmogus teip ir gyvuliai kvėpuoja, t. y. įtraukia į savę sveiką orą, o išleidžia pagadintą. Čystas, sveikas oras įeina per plaučius į kraują, o

kraujas išnešioja tą orą į visas kuno dalis teip lyginai kaip ir maisto syvus. Jeigu kraujas yra užkrėstas nečysto, pagadinto oro, tuomet gyvuolys (ir žmogus) jaučia ne smagumą, galva darosi sunki, valgyt ne gardu ir tt. Oras gadinasi dėlei daugelio priežasčių. Kadangi gyvuliai iškvepia pagadintą orą, tai ten kur daug stovi gyvulių yra blogesnis, ne kaip ten, kur stovi mažai gyvulių.

Teip-gi gadinasi oras nuo myžalų ir mėšlų, ypatingai tuomet, kada yra mažai pakreikta, kada ima mėšlas degti, myžalai rugti. Jeigu ne butų tvartuose plyšių tai gyvuliai galėtų uždusti. Dėlto kitur įtaiso tvartuose tam tikrus langelius šviežiam orui įeiti. Šilumos tvartuose turi būti 10—12 laipsnių pagal Reaumur'ą. Juo šiltesnis tvarte oras juo greičiau tvartas apsipina nuo pagedusio oro, kuris išsiveržia per plyšius laukan, įleidamas į savo vietą čystą sveiką orą. Bet šilumos neturi but tvarte daugiau, kaip 15 laipsnių.

Čystumas tvartų yra reikalingas ne tik geram orui užlaikyti, bet ir dėlto, kad oda gyvulių butų sveika ir čysta. Mat odoje yra mažytės skylutės, per kurias išeina ne tik prakaitas, bet ir pagadintas oras. Kada tos skylutės užsikemša, tuomet oda ne gali atlikti savo darbo ir dalis pagedusio oro ir syvų lieka kune. O tai ir kenkia sveikatai. Skylutės užsikemša nuo dulkių ir nuo mėšlo. Kitų ukininkų gyvuliai yra labai sukrete, mėšlas prilipęs prie plaukų sudžiusta, iš to pasidaro kunkuliai, kurie vėliaus nusiplėšia su plaukais ir palieka nuogą odą. Dėlto reikia atminti tankiai tvartus pakreikti, o myžalus nuleisti į tam tikrą lovį, kuris eina ištisai per viduri tvarto. Teip-gi reikia šluostyti gyvulius ir kartas nuo karto išdulkyti jų odą su šepečiu. Vasarą gerai yra tankiai mandyti gyvulius.

„Kada ir kaip išrado balionus.

Jau iš seno žmogus, matydamas kaip lengvai paukščiai skrieja po orą, pavydėjo jiems ir stengesi išrasti toki prietaisą, su kurio pagalba galėtų lakioti po orą. Pirmučiausia žmonėms išrodė, kad geriausia tam tikslui prisitaisyti tokius sparnus kaip paukščių. Teip senovės grekų pasaka, išmislinta keli tukstančiai metų atgal pasakoja apie tulį karalaitį Ikarą, kuris patekęs į nelaisvę ant salos Kreta, prisilipino vaško sparnus prie pečių ir pakilo lekti; bet girdi ant nelaimės prilekė per daug arti saulės, vaškas sutirpo, sparnai nupuolė, karolaitis nukrito į mares ir prigirė.

Netik senovės grekai kaip parodo šita pasaka, bet ir vėliaus nevienas žmogus mislino, kad prisitaisęs sparnus galės lakioti kaip paukštis. Vieni darė sparnus iš plunksnu, kiti

iš popieros arba audeklo. Vienas prancūzų sliesorius prisitaisė šilkinius sparnus ant dviejų stiebu; per vidurį stiebai buvo pririšti prie pečių; judino juos rankomis ir kojomis ant atmainos. Bet visi tie baidymai nieko neparodė, daugiausia tai galima buvo nusileisti nuo nedidelio aukščio, pakylti į viršų ir lakti nė vienas negalėjo; ir negalės niekad. Delko? Jeigu paukštis judindamas sparnus, gali lakti, tai kodėl tas yra negalimas žmogui, jeigu jis prisitaisys sparnus kaip paukštis? Stai dėlko! Paukščio kunas lengvas kauluose jo ne smegens tikta oras; visas jis apaugęs lengvomis plunksnomis ir pukais; raumenis krutinės, su kuriais jis judino sparnus, turi didelius ir tvirtus. Tuom tarpu žmogaus kunas sunkus, kaulai pilni smegenų, raumens judinanti rankas maži ir silpni. Išskaityta, kad dėl to, idant pakelti į viršų savo sunkų kūną, žmogus turėtų prisitaisyti sau teip didelius sparnus, kad anų pajudinimui reikėtų 50 sykių didesnės spėkos negu pas žmogų yra. Tokiu tad būdu aišku yra, kad žmogus niekad negalės lakti su sparnais pajudinamais savo pėkomis.

Persiliudyję tame, žmonės pradėjo mislinti apie kitoki būdą lakti. Šimtas metų atgal Prancūzijoje gyveno du broliu Mongolfierai, sunus popierų pabirkanto. Buvo tai vyrai išmintingi ir apšviesti. Matydami kaip dumai kyla į viršų, arba kaip laike gaisro karštas oras pakelia į viršų netikt kibirkštis, bet ir didelius nodegulus, jie stengesi išaiškinti sau priežastį to atsitikimo.

Milijonai žmonių per tukstančius metų tai matydavo, bet niekam neatėjo į galvą pasirupinti išaiškinti sau dėlko tai teip yra; nieks pertai nedasiprotėjo, kad priežastis kamštis, įmertas į vandenį plaukia paviršum, nės lengvesnis už vandenį. Muliniai karmuoliai, kuriuos padaro vaikai pusdami per šiaudą pavylgitą į mulinį vandenį, kyla į viršų, dėlto, kad juose yra oras, išėjęs iš vaikų burnos, yra pertai šiltesnis ir lengvesnis negu paprastas oras. Išaiškinę sau tą viską, broliai Mongolfierai sulipino iš popieras nedidelį pailgą tuščią viduryje kamuolį su skylute plongalyje. Laikydami lemputę po skylutę to kamuolio sušildė tokiu būdu esantį jame orą. Kada oras kamuolio viduryje gerai sušilo, paleido kamuolį ir ansai pakilo iki pačių lubų. Po tulam laikui, kada oras atšalo, kamuolys vėl žemyn nusileido. Po to broliai Mongolfierai padarė didelį kamuolį ir persiliudyje, kad ir ansai pripildytas šiltu oru kyla į viršų. Tokiu būdu buvo išrasti *balionai*,

Palarę daugelį baidymu namieje, broliai Mongolfierai nusprendė parodyti savo išradimą

svietui. Padarė iš popieros, paklijuotos audeklu, didelį kamuolį, 20 mastų ilgą ir sverentį apie 500 svarų; po skylę pririšo lengva gurbelį iš vielos, pilna dregnų šiaudų. Baidymą darė ant miesto rinkos prie didelio pulko žmonių. Uždegė šiaudus gurbelyje; balionas palengva pradėjo prisipildyti šiltais dūmais ir ėmė teip veržties į viršų, kad 8 vyrai vos galėjo jį išturėti. Ant galo balioną paleido ir jisai greitai ėmė augštyti kilti; pakilęs apie verstą į viršų sustojo, o po kelių minučių pradėjo žemyn leistis, nės šiaudai buvo sudegę ir oras jame pradėjo atšalti. Nešamas vėjo balionas nupuolė netoli už miesto. Tai atsitiko 5. dieną birželio 1783 metuose, tai yra jau suviršum 113 metų.

Gandas apie Mongolfierų išradimą kaip žaibas aplekė visą Prancūziję; visi labai žingeidavo pamatyti tą stebuklingą išmislą. Tuom tarpu Paryžiuje profesorius Šarl išmislo pripildyti balioną ne šiltu oru, bet kita duja, vadinama vandendaris. Ta duja da nesenei atrasta, svarbi yra tuomi, kad net 14 kartų lengvesnė negu oras. Tai-gitaja duja sumislino pripildyti balioną. Paryžiečiai, norėdami juo greičiaus pamatyti balioną, sudėjo Šarliui 10 tukstančių frankų, idant jis padarytų balioną. Šarlio balionas buvo visiškai apvalus; padarytas iš šilkinės gelumbės, apteptas liaku, idant duja negalėtų iš jo išgaruoti. Kada balioną pripildytą taja duja, paleido, jisai greitai pakilo į viršų. Į dvi minutes pakilo daugiau nė verstą ir dingo debesiuose, o už valandos nupuolė kaime Gones, penki verstai nuo Paryžiaus.

Čionais atsitiko gana juokingas atsitikimas, liudijantis apie tamsumą gyventojų to kaimo. Pamatė lekiantį didelį kamuolį, gyventojai to kaimo nežinojo kas tai yra. Vieni spėjo, kad tai didelis paukštis; kiti, kad tai menulis puola ant žemės; treči gi tvirtino, kad tai Antikristas leidžiasi ant žemės. Tuom tarpu balionas nusileido netoli kaimo. Tada kaimiečiai, nutvėrę kas ką galėjo; vieni su kirviais, kiti su šakėmis, treči su lazdomis, apstojo balioną ir iš tolo žiūrėjo į jį; o balionas vėjo pučiamas kartais truputį nuo žemės pakylavo. Prieit artyn prie baidyklės nė vienas nedrįso, pakol ant galo viens drąsuolis, atsinešęs šautuvą, neiššovė į patį pilvą Antikristo. Tada, tikėdamiesi, kad Antikristas jau užmuštas, pribėgo prie jo ir ėmė kapoti kirviais, badyti šakėmis ir daužyti lazdomis; ant galo liekanas pririšo prie arklio vuodegos ir valkiojo po laukus. Į keles valandas atvažiavo Šarl, pasimti balioną, bet vietoje jo atrado tik skudurius pririštus prie arklio vuodegas. Tai atsitiko 27. dieną rugpjūčio 1783 metų.

Šituom baidymai nepasibaigė. Vienas iš brolių Mongolfierų atvyko į Paryžių ir padaręs

didelį balioną pripildytą šiltu oru paleido jį 19. lepos m. 1783 m. Prie baliono prikabino didelį kurbą, į kuri įdėjo gaidį, antį ir aviną. Buvo tai pirmi gyvi daigai, kurie keliavo balionu į viršų. Balionas pakilo labai augštai; o kada nusileido žemyn, atrado gurbę sveikus ir gyvus anuos ypatingus keliauninkus.

Tada jau ir tarpu žmonių atsirado drąsuoliai, kurie užsimanė pabandyti keliauti balionu, buvo tai du jauni prancuzai vardu Rozje ir Arlant. Juodu padarė didelį balioną; kurio apačioje pritaisė lendrinę apvalę dežutę; viduryje tos dežutės degino šiaudus, idant dumais pripildyti balioną. Kada viskas buvo padaryta, reikėjo tik pavelinimo karaliaus, kuris jokių būdu nenorėjo pavelyti jauniems vyrams eiti ant tikros, kaip rodėsi, pražuties. Užklausk Prancuzijos mokslinčių, bet ir tie nerodys; net ir patys Mongolfierai nesutiko daryti tokį bandymą. Tada karalius apgarsino, kad dovanos gyvastį dviems apsudytiems ant smerčio nusi-kaltėliams, kurie sutiks lekti balionu. Dažinojės apie tai Rozje, labai nuliudo: „Kaip tai — su-šuko, — nusikaltėliams turi tekti garbė pirmutinių keliauninkų balionu?“ Tolaik rupinosi ir prašė, pakolaik karalius velino. 12. dieną spalnio 1783 m. pirmas balionas su žmonėmis pakilo į viršų. Pakilę augštin juodu nusiėmė kepurės atsisveikino su susi-rinkusiais žmonėmis, kurie iš džiaugsmo ir pasistebėjimo ilgai plojo delnas ir šaukė, pakolaik balionas neišnyko iš akių. Po tulam laikui drąsus keliauninkai užputė ugnį ir balionas, palengva besileisdamas, nusileido žemyn keli verstai už Paryžiaus. Jų paveikslas veikiai atrado pasekėjus. Pirmą dieną gruodžio tų pačių metų tulas Robert ir Šarl išrastojas balionų pripildytų vandendariu, pakilo ant baliono pusę versto ir laimingai nusileido netoli Paryžiaus. Čion buvo toks atsitikimas. Kada Robertas išlipo iš dežutės, balionas, kuriame tada buvo jau 130 svarų sunkenybės mažiaus, ėmė greitai kylti į viršų, su vienu tik Šarliu ir pakilo net 3 vorstus. Po pusės adynas ir Šarl laimingai žemyn nusileido. Reikia pasakyti, kad šitas balionas Šarlio buvo jau daug pa-gerintas. Buvo jis padarytas iš gelumbės ap-trauktos guma, idant neduoti išgaruoti dujai. Apart to jame buvo įtaisytos durutės, kurias galima buvo atidaryti, patraukus už virvutės ir tokiu būdu išleisti iš baliono dalį dujas, o tada balionas leidžiasi žemyn. Tokiu būdu žmogus, kada norėjo galėjo žemyn leistis. Apart to į balioną ėmė sunkenybę, paprastai maišelius su smiltimis, kuriuos išmesdavo, tankiausia leisdami žemyn, tada kada balionas leisdavosi į koka nors paojingą vietą, kaip štai į vandenį arba ant stogo namų. Išmetus dalį smilčių balionas truputį aukštin pakylodavo ir lekė

tolyn, pakol neatsitikdavo gera vieta nusileisti. Ant galo Šarl išrado moksliskus prietaisus, su kurių pagelbą galima buvo žinoti kaip augštai balionas pakilo į viršų.

Visi šitie prietaisai yra ir šiandienykščiuose balionuose. Tik šiandien balionus pripildo ne vandendariu, bet žibinama duja, taja kuria apšviečia ulyčias didesniuose miestuose. Ta duja nėra taip lengva kaip vandendaris, už tai ji daug mažiau kaštuoja. Vieno tik stokuoja šiandienykštiems balionams. Žmogus negali juos suvaldyti, bet vėjas neša juos kur nori. Daugybė žmonių laužė ir laužo sau galvas, idant išmislinti tokį prietaisą, kad balionus galima būtų taip valdyti kaip suvaldo garlaivius ant vandens, kad galima būtų lekti ne ten kur vėjas neša, bet ten kur žmogus nori. Bandė jau pritaityti sparnus, žeglius ir kitus prietaisus, bet jokių būdu neištengia pergalėti vėją, nuo kurio da ir šiandien priguli kur lekis balionas. Bet-gi žmonės tikisi išrasę kada nors tam tinkantį prietaisą.

Ant užbaigimo apie balionus paduosime kelis nelaimingus atsitikimus su keliauninkais. Viena iš pirmutinių aukų lakiojimo balionais buvo taspats Rozje, kuris pirmas drįso lekti balionu. Drąsus Rozje sumislino perlekti balionu per mares tarpu Prancuzijos ir Anglijos. Prancuzų vyriausybė davė jam pininginę pašalpą ir jis drauge su tulu Romen ėmė dirbti balioną. Jiems bedirbant kitas prancuzas Blanšard, perlekė balionu per tas mares iš Anglijos į Prancuziją. Nusiminę, kad kitas jį jau aplenkė, Rozje norėjo atsisakyti nuo savo užmanymo, bet vyriausybei pareikalavus atgal piningų, kurių dalį buvo išleidęs, nenoroms turėjo atlikti paojingą kelionę, o čia balionas per ilgą laiką buvo truputi įgedęs. Birželio mėnesyje 1785 m. Rozje su Romenu leidosi į kelionę. Daugybė žmonių susirinko pažiūrėti; visi laimino keliauninkus, ir velyjo jiems laimingos kelionės, bet neteip išėjo. Balionas iškilęs aukštai truko, ir keliauninkai nupuolė žemyn su nišpasakytu smarkumu. Dabegę ant vietos kur nupuolė nelaimingi keleiviai, rado Rozje jau negyva, tik kaulai sutrupinti kyšojo iš kuno; Romen da keles valandas buvo gyvas.

Teip-pat baisia smerčia mirė moteriškė Blianšard, našlė to Blianšard'o, kuris pirmas perlekė mares. Pakilus į viršų balionu toji moteriškė metė nuo jo fajerverkus. Bet per neatsargumą uždegė dują viduryje baliono. Degantis balionas, tarytum milžiniškas ugnies kamuolys leidosi žemyn palengva, bet ant nelaimės gurbas užkliojo už stogo ir nelaiminga moteriškė nupuolė ant akmenimis grįstos gatvės ir suskaldė sau kaušą į smulkius šmotelius.

1846 metuose tulas Arban pakilęs balionu iš vieno Italijos miesto, tapo vėjo nuneštas į mares. Balionui nusileidus į vandenį Arban'as koliai galėjo plaukė, bet ant galo spėkų neteko ir butų nuskendęs, kad nebutų pamatę jį žuvininkai ir išgelbėję.

Apart čion paminėtų buvo da daug panašių atsitikimų, bet jau čion neminėsiu. S.

Korespondencijos.

Iš Kybartų valsčiaus, Vilkaviškio pav. Aplinkiniai žmonės gailinasi pastatydinę mokyklą Prapuolenių kaime. Dabar vis daugiau astiranda tokių, kurie malonėtų, kad tos mokyklos suvis ne būtų. Pirmą kiti da tikėjosi šios tokios naudos, dabar mato, kad visas mokslas vertas tik ant šuns uodegos numesti. Daugiau, sako, muša, ne kaip mokina. Vaikai parėję namon verkia ir ne nor daugiau eiti mokintis, kas iš tėvų da „patepa“ mokintojams, tas gal leisti ir tokių tėvų vaikus ne persekioja, kas ne „patepa“, tai to vaikus muša kiek tik telpa ir kabinėjusi prie jų visokių budu. Tėvai, žinoma, suprato, kad mokintojai reikalauja nuo tėvų antros algos, nės anos jiems mažai. Labiausiai išpyko žmonėms mokintojas Serbenta. Dėlto ne ilgai laukdami ukininkai susitarė padavė skundą ant Serbentos. Kas iš to išeis, pamatysime. Žmonės norėtų, kad Serbentą iškeltų iš čia, o į jo vietą atkeltų kitą, geresnį.

Be to da žmonės rugoja ant mokintojų, kad jie per žiemą ne kurė namų kiek reikiant. O tuom tarpu ant ugnakurio gauna juodu apie 150 rublių per metus. Matyt, juodu malonėtų, kad žmonės duotų jiems da durpų ant ugnakurio. Nekuriant žiemą vaikams buvo labai šalta mokintis o namams teip-gi buvo nesveika, nės nekuriant veikiau išigauna į juos drėgnumas.

Kiti net ima šnekėt, kad daug geriau būtų, kad ta mokykla sudegtų. „Tuomet, sako, ne butume mes toki durni ir nestatytume naujos mokyklos, iš kurios nėra nė kokios naudos, tik viena sunkenybė.“

Ant galo susiprato žmonės ne gerai padarę. Bet dabar sunku yra atitaisyt pradėtą darbą. Reikėjo tuomet priešintis, kada raštininkas rinko parašus. Nereikėjo tuomet pusirašyt ant popieros ir daboti kad raštininkas ne padarytų suktumo, kurį jis, sako, padaręs. Parašų sako, pradžioj buvo mažai ir ne būtų buvę galima priverst žmonės statyt mokyklą, bet raštininkas Kiernieksis, norėdamas valdžiai įtikti sužvejojo tiek parašų, kiek reikėjo. Rinko parašus jis ne tik per „skodą“, bet ir kitomis dienomis. Jeigu žmonės būtų susipratę ankščiau ir būtų apskundę Kiernieką už neteisimą rinkimą parašų, tuomet būtų galėję mačyt. Bet kaip girdėt

žmonės tik prašė, kad ne reiktų statyti mokyklos. Toks prašymas, žinoma, ne galėjo but išklaudytas, nės ant protokolo didumas išreiškė savo norą turėti mokyklą.

Šitas atsitikimas tai yra geras pamokslas ukininkams. Jis parodo, kad statymas mokyklų yra tai tik kilpos, kurias valdžia užtaiso ant žmonių: iš tokių mokyklų turime mes daug pragaišties, o labai mažai naudos. Tai ima suprasti patys ukininkai ir malonėtų neturėt tokių mokyklų. Tas atsitikimas teip-gi parodo, kaip kartais raštininkai arba vaitai, norėdami įtikti valdžiai, prikalbinėja žmones, o kartais net daro suktumus ir apgaudinėja žmones drauge su valdžia. Dėlto išitėmyje šitą atsitikimą mes turime saugotis, kad ne įpulti į kilpas užtaisytas mūsų priešų. SL.

Iš Naumiesčio. Pabaigoj žiemos iškeliavo iš čia 2 kacapai kailiadirbiai, kurie į rudenį atvažiuoja pas mus iš gilios Maskolijos ir apdirbė kailius gryžta vėl į Maskoliją. Prieš porą metų atvažiuodavo tik viens kacapas ir tuomet imdavo jis už kailius po 15—16 kap. už išdirbimą vieno kailio. Dabar, esant dviem kailiadarbiams, už išdirbimą vieno kailio reikia mokėt tik po 13 kap. Darbo, sako, jie turi labai daug ir pertai daug pinigų uždirba. Atvažiuoja tušti-pliki, o išvažiuoja pilni pinigų. Kad ir yra kailiadirbiai vokiečiai, bet jie, ne moka gerai išdirbt kailius ir dėlto aplinkiniai gyventojai neša kailius pas kacapus. Kacapų išdirbti kailiai ne teip smirdi ir ne teip greit susižvelkščia, nės jie moka ir nudažyt kailius visokiais dažais: raudonais, juodais, rudais. Gaila, kad mus žmonės nesimokina kailių dirbt prigulinčiai ir apleidžia gerą uždarbį svetimtaučiams. SL.

Nuo Vilkaviškio. Pačiam mieste ir apygardose, kaip girdėt, ima kas syk tankiau rodyties piktoji liga (prancuzligė,) apie kurią ikišiol labai retai buvo girdėti. Šita liga labiausiai platinasi pas mus nuo maskolių, nuo miesto ir parubežės kareivių, kurie yra atsigabėję tą ligą iš Maskolijos. Tai verta mums gerai išitėmyti ir šalinties nuo maskolių ir sėbrystos su jais. Maskolijoje prancuzligė yra labai išsiplatinusi, ji pjauna žmones ne tik miestuose, bet ir kaimuose. Maskolija yra tai veislus prancuzligės lizdas. Ne duokim jai pas mus išsigyvent!

Iš Sasnavos Marijampolės pav. Sasnavos mokykloje vaikai sugražino mokintojui į bruktas jiems lietuviškas knygas, rašytas maskoliškomis litaromis. Mokintojas priėmė knygas ir sugražino pinigus tiems, kurie jau buvo užmokėję už knygas.

Iš Galginų (Skriaudžių parapijos, Marijampolės pavieto). Musų mokslynčioj vaikai gavę nuo mokiniojus po keletą lietuviškų knygų su maskoliškomis litaromis ir prisakymą, kad kiekvienas atneštų už kelių dienų piningus už jas, palaikė kelias dienas tas trepnas knygas ir vėl sugrąžino mokintojui. Mokintojas užpykęs vėl atidavė vaikams knygas atkartodamas, kad būtina atneštų nuo tėvų piningus. Bet tai nieko negelbėjo. Bene iš 38 mokintinių buvo užmokėję tik 2, kiti-gi visi antrai kartu sugrąžino knygas. Tada profesorius sugrąžino piningus ir aniem-dviem ir dabar visos tos navatros knygos guli mokslynčios šėpoj paguldytos.

R.

Iš Mintaujos. Pas mus apsigyveno dras. Vainekis, kuriam ant trijų metų uždrausta gyventi Lietuvoje. Mat užpernai vasarą, jam da studentu esant, policija padarė pas jį kratą ir rado kelias lietuviškas knygas ir rankraštį, kuriame nevisai dailiai buvo atsišaukta apie mirusį jau carą Aleksandrą III. Išpradžių jį buvo suėmę ir laikė Šiaulių kalėjime, bet tėvams sudėjus 600 rublių kaucijos, iš kalėjimo išleido. Tyrinėjimas tėsėsi ilgai ir tik pernai rudenį, Vainikiui jau ant daktaro mokslus pabaigus, apsudyjo jį atiduoti ant trijų metų po priežiūrą policijos ir uždraust gyventi Lietuvoje. O jus gal nežinote, kas tai yra buti po priežiūrą maskolių policijos; jie tyčia taip daro; išvaro žmogų iš tėvynės į svetimą kraštą ir neduoda atsakančiu darbu užsiimti; mirk sau badu už tai, juog neklausai Maskolijos vyriausybės. Teip yra ir su daktaru Vainikiu. Nors jis yra daktaru, bet jam uždrausta užsiimti žmonių gydymu, net ir šėip koki darbą žmogui sunku gauti, nės policija neišduoda jam jokių popierių. Kur tik nueitų darbo jieskoti niekur jo nepriims, nės be popierių nieks nežino kas jis per žmogus. O kas žino, tai bijodamą policijos prikabių, nepriima štai kaip moka kankinti mus maskolių vyriausybės kaip apšviestus teip ir neapšviestus.

S.

Iš Kauno gub. Maskoliams nepatiko knygos, iš kurių ligšiolai „uciteliai“ mokino maskoliško rašto lietuviškus vaikus. Dabar priverstinai įvedė visose valsčių mokyklose knygas parašytas tulo Odincovo ir Bogojavlenskio, tikrų misijonierų pravoslavijos. Tose knygose, paskirtose mokimimui vaikų lietuvių-katalikų, apie nieką daugiauš nerašo kaip tik apie pravoslavų šventes, apie stebuklingus abrozas, apie apeigas cerkvėje. Melagingai darodinėja, kad stebuklingas abrozas Auštros Bromo Vilniuje esąs pravoslaviskas abrozas, tik katalikai esą jį nuo pravoslavų paėmė. Aprašo ten teipo-gi visas Lietuvoje esančias cerkves; kalba daug tai, juog senovės didžiuma lietuvių kaip prastų,

teip ir kunigaikščių buvo pravoslavai ir teip toliaus. Žodžiu, kaip galėdami stengiasi įkvėpti vaikams pravoslavijos dvasią. Kad įmanytų tą savo pravoslaviją į kišenius katalikams sudėtų, tik imkite neškitės namo ir džiaugkites; bet visa nelaimė, kad visi ju rupeščiai eina ant niek, — lietuviai kaip neėmė teip ir neima jų pravoslavijos.

Iš Liepojaus. Anglijos prekėjas Marriot ir Seligman buk įtaisę Liepojuje pjautuvę ar skerdinę meitelių. Atmetę nenaudingas dalis ir įsūdę mėšą siunčia į Angliją. Reikalauja jie kas mėnesį iki dvieju dešimtų tukstančių penėtų meitelių, sveriančių mažiausia po 5—6 pudus. Mažesnių nepriima. Išsiuntinėti į visas Maskolijos šalis prekėjai pristato ant mėnesio vos tik 12 tukstančių. Pranešame musiškiams tą žinią kad pasinaudota, o turėdami atsakančių tavorą gabentų į Liepoją. Artimesni tą padarys, bet tolimesniems nēr išrokavimo vežti vieną antrą meitelių, nės prekė vis-gi neperdidelė. Geriaus butų, kad kas iš tolimesnių padarytų su minėtais prekėjais sankalbą, o paskui apigardoje užsakytų papenėti šiek parduodamus meitelius, kad daugiaus svertų ir nupirktų paskui. Vienu kartu nuvaręs būrį galėtų daug uždirbti. Nuo vieno pono girdėjome, juog jis paleidęs ant nedėlios tiktai keletą rinkėjų, o paskui pardavęs surinktą būrelį turėjęs 226 rubl. gryno pelno. Gera proga uždirbti! Nereikia atiduoti pelną perkupčiams.

Antalieptas. (Zarasų apskr. Kauno rėd. Stačiatikiškos zokaninkės. Gražus Lietuvos kampelis tapo užkrėstas stačiatikiškomis, arba pravoslaviškomis zokaninkėmis. Jau daugybė jų priviso, o vis da tebevažiuoja iš Maskolijos naujos. Gyvena jos klioštoriuje, perdirbtamiame iš katalikiškos bažnyčios. Ant užlaikymo klioštoriaus rėdas paskyrė didžius plotus kuopuikiausios žemės su užaugintu mišku, keletą ežerų ir piningų nemažą sumą. Užlaikymas tada zokaninkių brangei kaštuoja, o kaštas imamas is lietuvių, nės minėti miškai, ežerai ir žemė prigulėjo lietuviams ir turi jiems prigulėti. Visi pripažįsta didžiausį neteislingumą Anglijai už užlaikymą anglikoniškosios dvasiškių katalikiškoje Irliandijoje kaštu pačių irų (irliandiečių). Dabar tokią pat neteisybę kenčia lietuviai nuo Maskolijos.

Ir ką-gi veikia pravoslaviosios zokaninkės katalikiškoje Lietuvoje? Dalis jų gyvena buk tai ascetiškai (kaip pustelninkės), nors iš jų ascezos visi tik juokias. Prie šių maldininkių gyvena jaunos ruskaitės, galinčios ir trokštančios ištekti. Zokaninkės, kurios moka lietuviškai, važinėja po kaimus, giria pravoslaviją ir prikalbinėja ukininkus atiduoti vaikus ant

mokslo klioštorium, bet lietuviai joms vaikų neduoda ir jų paipelėjimo neklauso. Toliaus, jos vylioja bernus ženyties su klioštorinėmis ruskaitėmis, žadėdamos duoti didelį kraitį; bet musų bernai niekina ir jų kračius, ir jas pačias. Vieną kart žinomas čia bernas smarkiai jas išjuokė. Atėjo pas jį pati klioštoriaus perdėtinė ir ėmė siulyti ruskaites dėl ženytestės. Bernas šypsodamas atsakė visos ėsą negražios ir jam nepatinka. „Ot, kad motynėlė, — pridūrė jis prisimeilaudamas, — atiduotumi man savo rankelę, tai padarytumi manę laimingą“. Motynėlė, išgirdus teip piktą išjuokimą, pasiūšė ir ėmė barties. Bernas atsikirtė ir išbiauriuoto teip, kaip buvo užsitarnavęs, ir išvarė už durų. Girdėjau, kad užtatai atsėdėjęs kalinyje ištisą mėnesį, nės klioštoriaus perdėtiniai sudas be liudytojų (svietku) i tikėjęs. Prakilnesniosioms lietuvaiteis įkalbinėja tos zokaninkės įstoti pas jas klioštorium, žadėdamos duoti gerą algą ir užlaikymą.

Kai kada, tai tiesiog įkalbinėja, labiausiai vyrams, priimti pravoslavišką tikėjimą, žadėdamos duoti užtatai žemės ir piningų. Ne labai senėi, užsipuolė ant vieno ukininko, ėmė karštai prikalbinėti, kad išsižadėtų katalikiško tikėjimo ir priimti pravoslavišką; siulė net pusvalakę žemės ir kelius šimtus piningų. Ale dalgė atsikirtė ant akmenį: ukininkas gan išmintingai nusikratė jomis. „Norite, sako, kad mainyčiau katalikišką tikėjimą ant pravoslaviško ir užtat duodate man pusvalakę žemės ir da kruvą piningų. Tai-gi ir aš, kai mainiau su žydu kumelę ant arklio dėju jam priedo, nės mano kumelė buvo menkesnė už jo arklį. Aš nedaug pridėjau; žinoma būtų reikėję daugiau pridėti, jei kumelė būtų buvęs blogesnė. Dabar jus prikalbate manę ant maino, duodate didį priedą, tai turbūt pravoslavija už katalikystę tol menkesnė?! Todėl ant maino nesutinku.“

Iš „T. Sarg.“

Sakiai (Naumiesčio pavieta). Naujam žandarų viršininkui Vonsiackiui sekasi pas mus. Nesenėi iš Naumiesčio pasisekė paimt ir išvežt į Kalvariją Rudaitį, kuris jau bene antri metai kaip buvo pakliuvęs su lietuviškomis knygomis. Vargšas buvo net prastraukęs į oną pusę, bet sulaukęs manifestų sugrįžo ir mislyjo, kad jo visa kaltenybė sudilo. Bet dabar išnežinis buvo paimtas ir išvežtas. Tulą laiką turės atsėdėt Kalvarijos kalinyje, o po tam bene ant visados išstremtas iš Lietuvos ir Lenkijos. Nors apie tą Rudaitį ir pasakoja nekurię tulus tamsius dalykus, ale vis-gi gaila vaikiną.

Neužilgio potam žandarai gavo žinią, kad nekursai šmekeris suėmė Antanaitį ar Antanavyčių nuo Kidulių su vežimėliu knygų. Kaip bematant atildėjo p. Vonsiackis į Sakius tyri-

nėti. Antonaitis teisinosi. Kad jisai kaip šaltyšius suėmęs patsai tas knygas vežė pas savo valdžią, pas vaitą; kad teisingai jisai tai davė, ant to ir liudininką pristatė, kuris patvirtino Antonaicio žodžius. Vienok Vonsiackis vis-gi norėjo paimti į kalinį Antanaitį, nepadarė to tik per pasipriešinimą viceprokuratoriaus p. Samochodskio. Antanaitis buvo kokio tai šmekerio užskustas.

Ale matyt žandarai nelabai tiki pasiteisimui Antonaicio, nės neužilgio liepė padaryt kratą ir pas jo tėvą, kuris suvis kitoje vietoje gyveno. Krėtė žemskiai ir rado kalendorių ir kitokių lietuviškų dalykų, bet nedaug. Navatras žmogus! kodėl neprasikraustė žinodamas, kad sunų suėmė. Juk žandarai kuone visuomet teip daro — suėmę vieną imasi tuojaus ir už kitų artymiausių žmonių. Dar syki reikia pasakyti, kad mus lietuviai įklimsta su lietuviškais dalykais jei ne per danešikus, tai per savo pačių kvailą neatsargumą. — Antanaitis tėvas nesuimtas.

Šiose paskutinėse dienose kovo mėnesio žandarai (be savo viršininko) važinėjo į Sintautus krėsti kancierių, Starpolėje mat kratydami vieną pačtos vežėją rado Kancieriaus laiską, kur buvo surašyta, kiek kokioj vietoj reikia palikti laikraščius. Iš to žandarai turbūt spėja, kad rasti lietuviški dalykai prigulėjo Kancieriui. Krata pas Kancierių tuščiu pasibaigė — nerado nieko, nevat nės paties Kancieriaus, kuris slapstosi. Geriausiai padarys vyrukas pabėgęs į kitą pusę. Beto pasakoja, kad Starpolėje pas tą pačtos vežėją rado da užrašus jo mergaičių mokintinių mokslinynės, kur maskoliškomis litaromis užrašyta, kam, kiek ir ko duota.

Ar-gi tai vis ne kvailas neatsargumas! Per nažai da mus lietuviški dirbėjai turi mokslo, kaip elgties su žandarų persekiojimais.

Zaba.

Suvalkai. Teko but Suvalkų apilinkės sude. Šaukia vieną jauną švariai apsirėdžiusį vaikiną kaip liudininką. Prezasas sude užklausė jo maskoliškai. Vaikinas lietuviškai atsakė, kad jisai kalbės lietuviškai. Prezasas klausia, ar nemoka maskoliškai. Vaikinas vėl atkartoja lietuviškai, kad jisai nori kalbėt lietuviškai. Tada vaikinas buvo klausimas per vertiką. Paskui patyriau, kad vaikniuko gerd maskoliškai mokėta ir tik tyčia lietuviškai kalbėta. — „Tegul, sako, maskoliai su manim Lietuvoj lietuviškai kalba, o aš su jais savo žemėje neprivalau rusiškai loti!“

Ru.

„Buntas“ Naumiesčio mokintinių. Mokintiniai lietuviai Naumiesčio mokyklos „susbuntavo“ prieš savo mokintojus dėlėi brukamų jiems varu lietuviškų knygų, parašytų masko-

liškėmis raidėmis (litaromis). Vaikų pasipriešinimas yra pavadintas „bunt“, nės patys mokiniojai laikė tai už „buntą“, ir tai da ne mažą „buntą“. Kad apmalšinti vaikpalaikius ir išvartyti iš jų galvos pasipriešinimo dvasią reikėjo net smarkiai supykkti vienam iš mokintojų, reikėjo kelias valandas pagrečiom vaikų bauginti visokiomis nelaimėmis, persekiojimais, poselenija, net ir išvijimu į Siberiją. (?)

Kadangi šitas atsitikimas parodo, kokioje dvasioje auginami yra kartais mus vaikai, ne pro šalį bus čion aprašyti tą atsitikimą plačiau.

Viduryj kovo mėnesio turėjo pareit vaikams naujos lietuviškos knygos. Bet vaikai iš to nesidžiaugė, nės žinojo, kad jos yra rašytos maskoliškėmis litaromis. Norint jie maloniai būtų atsisakę nuo tų knygų, bet negalėjo to padaryt, nės liepė jas pirkt mokintojas. O mokintojų visi bijosi, nės jie supykė ant ko nors prie bile ko kabinasi baudžia ir muša. Reikėjo atnešt piningus pirma česo. Išgirdę tėvai, kokios knygos brukamos yra vaikams, teip-gi parugojo už toki mokslą, o kiti suvis nenorėjo duot piningų ant knygų ir tik per maldavymą vaikų davė reikalaujamus piningus. Iš visos mokyklos tik viens mokintinis ne užmokėjo piningų, teisindamas, kad tėvas jam ne duodas. Negalėdami atsisakyt nuo knygų vaikai vis-gi ne ketino iš tų knygų naudoties ir pašnabždoms tarėsi tarpe savės, ką daryt su tomis knygomis. Vienas iš jų, drąsiausias patarė, kad geriausiai būtų tas knygas sudeginti, nės esą teipjau padarė vaikai prieš 2 metu, kada pirmą syk jos buvo vaikams įbruktos. Kiti ėmė kalbėt, kad ne tik tėvai draudžia, bet kad ir kunigai jų ne kenčia. Vieną syk, sako, nežinia koks kunigas pataręs broliui sudegyt tokią knygą ir nesimokyt iš jos. Vaikas teip ir padarė. Kiti teipjau pasiėgė ir ėmė kurenti su knygomis pečius, kept blynus, tarytum norėdami išvyt iš jų piktą dvasią. Vaikai atsiminė apie aną atsitikimą ir tarėsi teip-jau padaryt. Kada bailesniejie ėmė baugyties ir kitus baugyt, ims, sako, kabinėties, mušti, statys ne geras „atmiėtkas“, da gal ir palikt ant kito meto toj pačioj kliasoj arba suvis išvartyti iš iškalos. Bet drąsesniejie atkiarto: „mes nesibijome, didelis daiktas, kad ir išvartys, tai kas bus!“ Kiti ėmė tyčiotis iš savo mokintojų, sakdami, kad busė galima „patept“, kad mokintojai gavę koki gerą daiktą esą švelniais meiliais, stato geras „atmiėtkas“, duoda gale metų „nagradas“. perleidžia greičiau į aukštesnį skyrių ir tt. Daugiausia „seimavojo“ vaikai 3-to ir 5-to skyriaus ir nežinojo, kad jų tarpe buvo Judošiaus sėkla „pasėta“. Jų tarpe buvo teip-gi toki vaikai, kurių gyslose jau teka žandarų kraujas, kurie mokyklose ne tik ne

atsikratė nuo piktų budo ypatybių, bet da daugiau išmoko piktai elgtis su draugais meilintis vyresniems, turtingiems išduoti savuosius į rankas priešų mus kalbos, tikėjimo, apšvietimo ir kitų reikalų. Išgirdę savo draugų kalbą turėjo kas nors nubėgti pas mokintoją ir papasakoti viską, ką kalbėjo tarpo savės vaikai. Mokintojas iš to pasinaudojo, pagyrė vaiką už toki apsėjimą*) ir įpykęs rengėsi išvartyti iš vaikų piktus pagundinimas.

Atėjęs ant rytojaus į savo kliasą p. U. jau buvo piktas ir ne daug ką mokinęs ėmė jieskot priekabių. Atsisėdęs šale vieno vaiko valandėlę klausinėjo jo kasžin ko. Paskui prisikabino prie kitų vaikų, sakydamas, kad anie norėjo išgirsti, ką jis su vaidu kalbėjo. Ant galo ne ištrivėjo ir ėmė sakyt vaikams pamokslą. „Mislyjat aš nežinau, pradėjo, ką jus tariatės padaryt su lietuviškėmis knygomis. Aną met praėjo vaikams dykai, nieks ne nukentėjo, bet šimet nės vienam nedovanosim. Aš nepasigailėsiu nė vieno, ar jis būtų mano giminė, ar brolis, ar kunigas ar tėvas. Ar jus žinot, kas tai yra lietuviškos literos! Lietuviškų litarų nėra! Yra tik litaros lotyniškos, grekiškos, maskoliškos. Lenkai mums įbruko savo litaras ir reikia nuo jų atsikratyt. Maskoliškos litaros gerai tinka prie lietuviškų žodžių**) Ne reikia klausyt tų, ką kitaip mokina, jie tik jus veda iš kelio. Jau ne viens, ką kitaip mislyjo turėjo išsikraustyt iš šio krašto. Ne viens besipriešindamas valdžiai prapuolė. Kitus nėt į Siberiją išvaro. Dabokis, nės ir jus galite prapulti. Kalbėdamas tokiu budu gana ilgai ir pailsęs pradėjo kitoki darbą — ėmė traukti „siedstvą“.

„Kas tarėsi sudegyt knygas,“ paklausė. Bet vaikai tylėjo. Vėliaus prisipirti viens, kits pripažino. Didžiausia kalta puolė ant vieno vaiko Didinsko.

— Didinski, kaip tu sakei kitiems vaikams?

— Aš sakiau, ponas, kad aną met degino tokias knygas, atsakė vaikas.

— O da ką sakei, klausė mokintojas.

— Da sakiau, kad mažą ir mums reiktų teip padaryt.

— O kas tavę teip mokino?

— Nieks, ponas mokintojau.

— Aš tau parodysiu, laidoke! Aš tavę išmesiu iš iškalos, pastatysiu iš „povedenijos“ (apsėjimo) toki ženklą, kad tu niekur netiksi, niekur tavę ne priims, nės į iškalą, nės į biurą, persekios tavę policija, ant tėvų bėdą užtrauksi.

*) Bet kas darosi iškaloje, p. U. liepia niekam ne pasakot, nės prižiuretojams, nės globėjams, nės patiems tėvams. Matyt, kad jis slepia savo mokslą ir apsėjimą nuo akių svieto.

**) Už gyrima maskoliškų litarų p. U. gavo medalį ir pagyrimą nuo valdžios.

Vaikas igandintas įpykusio mokiniojaus, kuris juo tolyn juo daugyn rėkė, pradėjo verkt. Bet mokiniojai atsitraukus nusišluostė ašaras nuo veido ir ėmė šypso ties, žiūrėdamas į kitus. „Didelis daiktas, sako, tik tėvas gerai pateps, tai ir bus viskas gerai ir gausiu da „nagrada.“

Teip kalbėjo garsus moskolių apaštalas kelias adynas pavynui ir mokino jaunas galvas tikrojo mokslo,

„Kam tarnauji, tai to reikia ir klausyti!“ Teip užbaigė savo pamokslą jaunuomenės mokiniojas. Vaikai tylėjo ir tarytum užtvirtino teisingumą jo aukšto mokslo.

Jau tai ne pirmas sykis teip mokina vaikus p. U. Jis veda iš kelio juos ne tik su savo bjauriu mokslu, pagal kurį žmogus turi nusižeminti prieš aukso veršį ir jam tarnauti, bet teip-gi daug papiktinimo daro savo apsisėjimu. Aušmet jis rinko nuo vaikų pinigų ant stovylos Aleksandro II-jo. Jis mielai brukė vaikams teip-gi maldų knygas rašytas maskoliškomis litaromis. Jis rinkė pinigų ir ant cerkvės ir ant ikono, jeigu tik to norėtų valdžia. Jis yra su kunu ir dušia parsidavęs maskoliams ir stengiasi valdžiai įtikti, dagi tokiais darbais, kurių nieks nuo jo ne reikalauja*) Jis ne tik klausio valdžios, kuriai jis tarnauja, bet da pveda valdžiai persekioti lietuvius. Toks žmogus mūsų tarpe tai yra tikra „pavietrė“ ir reikia mums nuo jo atsikratyti ir gelbėti savo kudikius nuo jo prakeikto mokslo. Sm.

Is Savalkų gub. Viduryje kovo mėnesio buvo susirinkimas sąnarių draugystės „Sietynas“. Draugystė mūsų įsteigta kaimiečių; siekis jos platinti apšvietimą ir lietuvių savo apygardoje. Tam tikslui draugystė perka lietuviškas knyges ir išsirašo lietuviškus laikraščius. Iš pradžių sąnariai mūsų draugystės labai karštai platino lietuvių, bet dabar duodasi patėmyti tulas sumažėjimas darbštumo; draugystės sąnariai užmiršta kartais savo pagirtiną užduotį ir imasi prie dalykų, kurie nieku nepriklauso nė prie Lietuvos, nė prie lietuvių. Teip štai per šitą susirinkimą viens iš sąnarių nė iš šio, nė iš to pakijo savo draugams kasžin kokią popierą ragindamas dėti pinigų ant pastatymo katalikiškos bažnyčios gilumoj Maskolijos. Viens iš sąnarių tuojaus išėmęs padėjo 4 rublius ir kiti siekė prie mašnelių, nors keli iš sąnarių (3 ar 4) pradėjo kalbėti, juog tokia rinkliava tai ne dalykas lietuviškos draugystės, juog mums turi rūpėti pirmučiausiai reikalai Lietuvos, o ne bažnyčios Maskolijoje. Neveizint ant to daugelis sąnarių dėjo pinigų. Žinoma, prieš tą rinkliavą mes nieko neturėtume, jeigu ant

savo lietuviškų reikalų turėtume užtektinai pinigų, tada žinoma galima būtų sušelpiti ir Maskolijos katalikus. Bet jeigu sąnariai lietuviškos draugystės deda pinigų ant bažnyčių Maskolijoje, kada tuom tarpu pas mus Lietuvoje ant kiekvieno žingsnio jaučiasi stoka pinigų ant grynai lietuviškų dalykų; kada mūsų kankintiniai suimti maskolių nuo nieko negauna medegiškos pašalpas ir sėdėdami kalėjimuose Kauno, Šiaulių ir Kalvarijos arba išsiųsti iš Lietuvos kenčia vargą ir alkį, tada tokia rinkliavą ant bažnyčių Maskolijoje reikia labai ir labai papeikti. Ak ir mūsų kankintiniai už lietuvių kenčia draugiai ir už katalikystę.

Ant šių 1897 metų draugystė nutarė išsiųsti 4 lietuviškus laikraščius: „Varpą“ „Vienybę“ „Ukininką“ ir „Lietuvą“.

Mes iš savo pusės velydami draugystei juodidžiausio pasisekimo, geistume, kad ji šelpė tuos, kuriuos pirmučiausiai šelpiti privalo; kad atkreiptų akis ant savo brolių esančių varge, dėlto juog kovojo už tai, kas mums visiems yra brangu. Red.

Is Rygos rašo vienas pabuvėjas 1. gegužės mėn. ant metinės šventės Labdaringos Draugystės: „Nors daugumas sąnarių tos draugystės labai žmonės „dievobaimingi“ vienok mūsų kunigai juos jau privarė prie to, kad lietuviai katalikai rengias kreipties prie kalvinų kunigo, kad jis sakytų jiems pamokslus. Juk be Dievo žodžio jie negali apeiti. Ir ką jie ne darė, kreipės prie Petrapilės arcivyskupo bet tas atsakė, kad tokiems prasčiokams visai ir nepitinka prašyti Dievo žodžio, jeigu jiems neduoda jo. Jų darbas, girdi, esąs šv. mišes klausyti ir aukas nešti, o tai dėlto jie ir be lietuviškos kalbos apsieisė. Toks atsakymas duots rygiečiams privatišku keliu per arcivyskupo sekretorių, kuris pats lietuvis. Žinoma toks apsiejimas gali ir storą kaušą įveikti. Dabar tarp draugystės sąnarių katalikų dvi atsirado partijos; viena da nenusimena, nori paduoti prašyma pačiam Kristaus įpudinui Ryme, kad sakytų kunigai Rygoj pamokslą lietuviškai; kita-gi nori prie kalvinų prisidėti.

— Teko man buti ant balius lietuviškos sąvytarpinės pašėlos draugystės Rygoje. Susirinkusių buvo suvisum 300 žmonių, iš kurių didžiausia dalis buvo lietuviai darbininkai. Ant manės balius tas padarė labai gerą išpuodį; reikia pamatyti tų žmonių praščiokėlių pasišventimą vienybės darbei, reikia paklausyti ju kalbos, kad apturėti labai simpatišką išpuodį. Stebėjau ir negalėjau atsistebėti iš kur pas tuos žmonėlius atsirado toks sveikas supratimas gyvenimo ir jo išlygų, juo labiaus, kad vietinė lietuviška inteligencija, kiek galėdama šalinasi nuo tos draugystės,

*) Su kitu mokiniojumi p. U. kalba vien tik maskoliškai, ne tik mokyloje, bet ir ant uličios ir šitaip susėjęs.

manydama, juog jiems nepritinka su darbininkais susidėti. Yra ir tokių, kurie mislyja, kad jie gali pražudyti vietas, jeigu ateis ant lietuviško baltiaus. Žinoma ne viskas ir šitoj draugystėj eina, kaip reikėtų, bet tai jau priguli nuo daugelio priežasčių, kurias iš dalies neišvengiamos; bet drąsiai galima sakyti, kad toliau bus geriau. Pamatas, kiek natyt, yra tvirtas. Pas juos dvasios ubagystės niekur nematai; jauti tik, kad jie, ko nesupranta, tai bent iš visų spėkų stengiasi pataisyti savo stokas.

Palangės progimnazijoje ir Liepojaus gimnazijoje mokyklų valdžia po kalėdų buvo tą patį bepadaranti, ką ir Mintaujoj. Bet nė vienoj, nė kitoj vietoj „obrusteliams“ nepasisekė. Iš Palangos progimnazijos, kaip tik buvo pranešta, kad malda bus rusiškoj kalboj, tuojaus atsitraukė daugiau, neg 150 mokintinių, iš kurių beveik visi lietuviai. Liepojaus gimnazijoje mokintiniai katalikai beveik visą mėnesį po kalėdų nėjo į gimnaziją, dažinojė, kad malda reiks kalbėti rusiškoj kalboj, ir tuom tarpu sulaukė iš Peterburgo prisakymą, kad būtų atmainyta malda rusiškoj kalboj, o įvesta lotyniškoj. Nuo pradžios vasario ta malda dabar kalbama lotyniškai netik visose gimnazijose Rygos apelioko, bet ir visose realinėse mokyklose, ir mergaičių gimnazijose. Ir tai gali sakyti padarė tik vieni mūsų lietuviai, nės visur, kur tik kilo pasipriešinimai prieš tą „obrustelių“ užpuolimą, tik vieni lietuviai teprisidėjo; mūsų-gi bajorai sakydavo, kad Dievas supranta visose kalbose. Vienok kaip atėjo paliepims, kad malda rusiškoje kalboje panai-kinti, tai bajorėliai visai nusiminė ir nebežino-dami ką daryti, išsitarė, kad ir „mes butume prie jūsų prisidėję, jeigu butume žinoję, juog dalykas teip eis.“ Bajorai norėdami išreikšti carui dėkingumą už tą neva mylistą, buvo jau besitarią užtraukti „Bože caria chrani.“ bet jiems tai nepasisekė išpildyti, nės lietuviai ne-leido, nors dėl pertikrinimų jų parsidėjo kumš-čiomis pasinaudoti. Ką padarysi, kad mūsų bajorai visai jau iš veislės išėjo. Dabar jiems gėda, nės pradžioj sukilimo jie labai juokės iš lietuvių darbo ir visokius niekus pliauskė.

U. L.

Iš Kauno. Nepersenei Kaune tapo įvesti skaitymai dėl žmonių. Tam atsakančiame bute, kas nors iš apšviestų skaito ką nors susirin-kusiems. Toki skaitymai yra visame sviete ir yra labai naudingi, nės platina terpu žmonių apšvietima ir geismą mokslo. Maskolijos-gi vyriausybė tokius skaitymus kaip galėdama už-draudžia. Jeigu pavelina kur, tai tik dėlto, idant skaitymai tie būtų tai vyriausybės įrankiu apipaikinimui klausytųjų ir raginimui anų akiai klausyti vyriausybės. Pas mus Lietuvoje toki

skaitymai apart to turi, du siekiu: platinti pra-voslaviją ir prisirišimą prie visko maskoliško. Teip štai Kaune buvo jau 10 skaitymų; tik viens iš jų buvo apie Egipto gyventojus, o visi kiti apie Maskoliją.

Maskolijoje jau teip sutaisyta, juog viskas geras čion tik piktam platinti esti įvedamas. Visame sviete apart paprastų mokslinčių, kur mokinasi vaikai, yra da ir teip vadinamas vakarinės mokslinčių, kurias gali lankyti ir mokinties suaugę žmonės atlikę visus savo dienos darbus. Pas mus-gi kaip skaitome „Tevynės Sarge“ Papilėję pati vietinio „miravo“ sudžios įtaisė tokią vakarinę mokslinčių, bet vietoje mokslo ir apšvietimo ji stengiasi traukti prie visko maskoliško ir pravoslaviško. S.

Atsakymai.

Vabalėliui. Išradimus talpiname. Mįsliai netinka. Pasakėles prisiusk, Tamista — per-žiūrėsime. Lietuviams iš K. 10 rublių ant pažalpos Mintaujos kankintiniams apturėjom. Perduosim, kam reik.

Sutaisytojui straipsnelio „Medaus maistingumas“. Ne bus patalpinta, nors kalba pusėtina, bet permažai žinių.

Ukininkei. „Apie mėslo rinkimą ir mėšlyno užvedimą“ spaudiname. Prašom daugiaus.

Apgarsinimai.

Pasiskaitimui gražių knygųčių:

Pavogti arkliai; Genių Dėdė;

Medėjo Papasakojimas;

Viršininkai; Apie žemę ir kitus pasviečius;

Apie žemės vidurus ir t. t

gaunamos Tilžėje, Goldschmiedestrass 8.

Piningus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

T u r i n y s.

Po valdžios sparnu. — Tėvui-lietuviui. — Kam Raguolis arklį vogė? — Du seniai kaimynai. — Keletas išradimų. — Iš Ukininkystės. — Kada ir kaip išrado balionus — Korespondencijos: Iš Kybartų; Iš Naumiesčio; Nuo Vilkaviškio; Iš Sanavos; Iš Min-taujos; Iš Kauno gub.; Iš Liepojaus; Antalieptas; Sakiai; Suvalkai; Buntas Naumiesčio mokintinių; Iš Suvalkų; Iš Rygos; Iš Kauno; Atsakymai; Apgarsinimai.